

Marec 2021
Číslo 3, ročník 2

MARTIN

Martinské noviny

Mesačník správ z mesta pre obyvateľov...

Príhovor šéfredaktorky

Milí čitatelia Martinských novín,
tak sme vstúpili do tretieho mesiaca v roku a mne osobne sa v marci začne vždy lepšie „existovať“. Po pochmúrnej a studenej zime sa totiž ko-

nečne o slovo hlási jar, začína sa prebúdať príroda a najmä ľudia sa aj vďaka prvým teplým slnečným lúčom začínajú viac usmievať. Je pravdou, že v súčasnej mimoriadne náročnej situácii, v ktorej sa ocitla naša krajina veľa dôvodov na úsmev naozaj nemáme. No na druhej strane, snáď aj krajšie, slnečnejšie a vládnejšie počasie nám umožní pozerieť sa do ďalších dní optimistickejšie. Hovorí sa predsa, že jar je prezlečená nádej...

O nádeji by sme, mimochodom, vedeli rozprávať aj v našej redakcii, lebo každé vydanie Martinských novín pripravujeme s nádejou, že si ich práve vy so záujmom prelistujete a aj vďaka nim sa dozviete niečo nové. V aktuálnom vydaní sme sa zamerali napríklad aj na problematiku rezidentského parkovania, prinášame vám zoznam ocenených športovcov a športových kolektívov. S lekárom Milošom Jeseňákom, sme sa porozprávali o očkovaní a neobišli sme ani mesiac knihy. Mimoriadne ma teší, že v aktuálnom vydaní vám môžeme predstaviť aj dve nové rubriky: Športoví veteráni Turca a Martinský kultúrny kalendár. Tieto sa stanú neoddeliteľnou súčasťou našich novín a ich autori vám budú každý mesiac prinášať zaujímavé informácie a pripomínať osobnosti či udalosti, ktoré boli, sú a navždy budú späté s našim mestom.

Milí Martinčania, prajem vám zo srdca krásny začiatok jari, veľa slnka, nielen na oblohe, ale aj v duši... Je však pravda, že ani ten „najsamkrajší“ deň nemá význam, keď chýba to najdôležitejšie... a teda prajem vám všetkým, predovšetkým, ZDRAVIE!

Martina Veselovská, šéfredaktorka

Rezidentské parkovanie

strana 8

**Sčítanie
obyvateľov
2021**

strana 8 – 11

**O očkovaní
s profesorom
M. Jeseňákom**

strana 4 – 6

**Martinský
kultúrny
kalendár**

strana 21

Verejné uznanie mesta Martin pre športovcov

strana 7

Členovia mestskej rady sa stretli po prvýkrát v tomto roku

■ **Núdzový stav, zákaz vychádzania, či stále sa zhoršujúca epidemiologická situácia, zasiahli výrazným spôsobom aj do činnosti samosprávy a práce poslancov. Z dôvodu predchádzania rozširovania ochorenia Covid-19 sa nekonalo ani plánované zasadnutie martinského parlamentu v januári. Februárové zasadnutie bolo naplánované na štvrtok 25. februára. O týždeň skôr 18. februára sa stretli členovia mestskej rady.**

Členovia mestskej rady, ktorých je desať, vrátane obidvoch viceprimátorov, podporili viaceré materiály, ktoré predtým prešli na rokovaniach odborných komisií.

Dopravný podnik

Ešte koncom minulého roka poslanci schválili vytvorenie Dopravného podniku mesta Martin, s. r. o., so 100 % vlastníctvom mesta Martin. Podnik bol do obchodného registra zapísaný 2. 2. 2021. Mestská rada prerokovala a odporučila MsZ vziať na vedomie: Zabezpečovanie MHD v meste Martin od roku 2022 prostredníctvom spoločnosti Dopravný podnik mesta Martin, s. r. o. Ako je uvedené v dôvodovej správe podmienkou na prevádzkovanie osobnej cestnej dopravy je udelenie povolenia na výkon povolania prevádzkovateľa cestnej dopravy zo strany Okresného úradu Žilina. Vlastný podnik je zárukou lepšej spolupráce a kontroly medzi mestom ako objednávateľom a uvedenou spoločnosťou ako dopravcom. Podnik bude disponovať novými autobusmi, ktoré budú prispievať k čistejšiemu ovzdušiu v meste, tým že budú využívať pohon na stlačený zemný plyn (CNG), prípadne skvapalnený ropný plyn (LPG), alebo elektrický pohon.

Návrh zmeny rozpočtu 2021

Mestská rada odporučila MsZ prijať aj 4 zmeny rozpočtu:

– nevyčerpané finančné prostriedky na **investičné akcie a nevyčerpané prostriedky VMČ** z roku 2020 v **objeme 1 014 936 €**. Po-

užité majú byť na údržbu a rekonštrukciu komunikácií, chodníkov, parkovísk (381 431 €), spolufinancovanie projektov z fondov EÚ (348 224 €), na projektovú dokumentáciu pre UHI (89 461 €), stavebné úpravy KD Záturčie (15 500 €), vozidlo pre DHZ (45 000 €), pre SŠZ a Šport park Pltníky (4 872 €), na digitálnu mapu (130 448 €).

– nevyčerpané finančné prostriedky z **rezervného fondu na investičné akcie** schválené v r. 2020 v **objeme 2 411 266 €**. Prerozdelenie má byť nasledovné: údržba a rekonštrukcie komunikácií, chodníkov, parkovísk v MČ (275 346 €), projektová dokumentácia pre UHI (140 816 €), stavebné úpravy KD Záturčie (202 732 €), oprava plota pri Turčianskej galérii (25 000 €), Šport park Pltníky (767 372 €), rekonštrukcia prevádzkového objektu amfiteátra (650 000 €), výstavba hniezd separovaného odpadu (150 000 €), cyklotrasa Martin – Vrútky (200 000 €).

– zmena v **kapitálových výdavkoch** určených na prevádzku MsÚ v **objeme 87 720 €**. Odporúčané je využitie prostriedkov na majetkové vysporiadanie pozemkov pod okružnou križovatkou v MČ Košúty a pri Atletickom a futbalovom štadióne pri Spojenej škole pod tribúnu a doskočiská.

– zmena v **bežných výdavkoch** určených na správu nebytových priestorov v **objeme 169 500 €** a ich presun na kapitálové výdavky, konkrétne na stavebné úpravy KD Záturčie.

Rekonštrukcia verejného osvetlenia

Mestská rada a komisia pre verejné osvetlenie odporučila MsZ poveriť štatutárneho zástupcu mesta Martin pokračovať v príprave podkladov na verejné obstarávanie pre rekonštrukciu a modernizáciu verejného osvetlenia v meste Martin, pomocou modelu financovania vo forme projektu verejno-súkromného partnerstva.

Ako vyplýva z informatívnej správy dňa 1. 5. 2020 skončila pätnásťročná Zmluva o modernizácii verejného osvetlenia, jeho údržbe a prevádzkovaní v meste Martin so

spoločnosťou Brantner Slovakia. Do konca roka 2021 je prevádzkovaním osvetlenia poverená spoločnosť Brantner Fatra.

V roku 2019 bol vypracovaný Audit systému verejného osvetlenia v meste Martin, v ktorom sa skonštatovalo, že „súčasná sústava je energeticky ne hospodárna, morálne a technicky zastaralá, prevádzkovaná bez vyhovujúcich správ OPaOS a v rozpore s normou STN EN 13201 pre osvetlenie pozemných komunikácií“. Audit navrhol potrebnú a nevyhnutnú modernizáciu VO a rozdelil ju do 3 etáp na obdobie 15 – 20 rokov. Išlo by o investíciu cca 12 mil. eur.

Informatívne správy, VZN

Mestská rada ďalej odporučila MsZ vziať na vedomie Informatívnu správu o pláne využitia finančných prostriedkov z Ministerstva financií SR na záchranu a obnovu kultúrnych pamiatok v meste Martin.

Tiež schválila predložiť žiadosť o poskytnutie príspevku v rámci programu „Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia športovej infraštruktúry“ z Fondu na podporu športu na projekt Šport park Pltníky II. a zabezpečenie finančných prostriedkov na spolufinancovanie realizovaného projektu vo výške 50 % z celkovej sumy oprávnených výdavkov projektu (1 191 766,94 €).

Mestská rada ďalej odporučila vziať na vedomie Správu o činnosti Útvaru hlavného kontrolóra za rok 2020 či Správu o činnosti Rady primátora mesta Martin pre seniorov a osoby so zdravotným postihnutím za rok 2020.

Odporúčený na schválenie bol aj Dodatok č. 6 k Všeobecne záväznému nariadeniu č. 116 o určení výšky finančných prostriedkov určených na mzdy a prevádzku na žiaka základnej umeleckej školy, poslucháča jazykovej školy, dieťa materskej školy a dieťa školského zariadenia, zriadených na území mesta Martin.

Na programe boli aj viaceré body týkajúce sa prenájmu, prevodu či nadobudnutia nehnuteľností do vlastníctva mesta Martin.

TV Turiec

Výberové konanie na riaditeľa Dopravného podniku mesta Martin, s. r. o.

Vyhlasovateľ: mesto Martin ako zakladateľ obchodnej spoločnosti.

Rozsah pracovného úväzku: plný úväzok.

Kvalifikačné predpoklady: vysokoškolské vzdelanie II. stupňa technického alebo ekonomického zamerania, prípadne v odbore právo a manažment, prax v oblasti dopravy a dopravných služieb najmenej 3 roky, prax v riadiacej pozícii najmenej 1 rok.

Platové podmienky: základný plat pri nástupe: 1 700 €, riadiaci príplatok: 300 €, možnosť priznania osobného príplatku a udelenia odmeny na základe výsledkov práce a plnenia úloh.

Dátum podania žiadosti: do 10. 3. 2021 do 12.00 hod., rozhoduje dátum na poštovej pečiatke.

Adresa: Mestský úrad Martin, organizačný referát, Námestie S. H. Vajanského 1, 036 49 Martin.

Kontakt pre poskytnutie informácií: Ing. Katarína Pacnerová.

Telefón: 043/420 42 10, 0905 735 336,

e-mail: katarina.pacnerova@martin.sk.

Bližšie informácie: <https://bit.ly/3bmXl8I>

<https://www.martin.sk>, sekcia voľné miesta.

Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu

V súlade s § 4 ods. 1 zákona č. 329/2018 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov a o zmene a doplnení zákona č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v nadväznosti na Prílohu č. 1 Nariadenia vlády SR č. 330/2018 Z. z., ktorým sa ustanovuje výška sadzieb poplatkov za uloženie odpadov a podrobnosti súvisiace s prerozdeľovaním príjmov z poplatkov za uloženie odpadov, boli v meste Martin tieto úrovne vytriedenia komunálnych odpadov, ktoré majú priamy súvis s výškou poplatku za uloženie odpadov na skládku odpadov.

Štatistika vyseparovania komunálneho odpadu za posledné tri roky v meste Martin:

Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu za rok 2018 je **42,82 %**.

Sadzba poplatku od 1. 3. 2019 je **7 €/tona**.

Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu za rok 2019 je **41,34 %**.

Sadzba poplatku od 1. 3. 2020 je **12 €/tona**.

Úroveň vytriedenia komunálneho odpadu za rok 2020 je **44,107 %**.

Sadzba poplatku od 1. 3. 2021 je **18 €/tona**.

Postup výpočtu vytriedenosti komunálneho odpadu nájdete na <https://bit.ly/2Nq1XJO>

Mesto Martin

Zložky komunálneho odpadu za rok 2020:

papier a lepenka	1 582,50 t
sklo	943,418 t
obaly z kovu	12,366 t
obaly z nebezpečných látok	0,253 t
šatstvo	129,66 t
rozpušťač	0,681 t
kyseliny	0,07 t
fotochemické látky	0,09 t
pesticídy	0,15 t
žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť	0,167 t
zariadenia s chlórfluór. uhľovodíkmi	23,206 t
jedlé oleje a tuky	8,985 t
oleje a tuky iné	1,626 t
farby obsahujúce nebezpečné látky	2,789 t
detergenty	0,156 t
batérie a akumulátory	1,904 t
batérie a akumulátory iné	0,347 t
vyrazené elektrické zariadenia	18,648 t
vyrazené elektrické zariadenia iné	49,062 t
drevo	233,26 t
plasty	748,45 t
kovy	1 648,50 t
meď, bronz, mosadz	56,15 t
hliník	83,474 t
olovo	38,369 t
železo a oceľ	3 356,91 t
zmiešané kovy	2,61 t
biologicky rozložiteľný odpad	3 329,67 t
zemina a kamenivo	62,7 t
zmesový komunálny odpad	13 176,19 t
odpad z čistenia ulíc	682,27 t
odpad z čistenia kanalizácie	82,18 t
objemný odpad	1 205,43 t
drobný stavebný odpad	334,52 t

SPOLU: 27 816,76 t

Zložky vytriedeného odpadu za rok 2020, ktoré je možné započítať do činiteľa vzorca na výpočet úrovne vytriedenia:

papier a lepenka	1 582,50 t
sklo	943,418 t
obaly z kovu	12,366 t
šatstvo	129,66 t
žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť	0,167 t
zariadenia s chlórfluór. uhľovodíkmi	23,206 t
jedlé oleje a tuky	8,985 t
oleje a tuky iné	1,626 t
batérie a akumulátory	1,904 t
batérie a akumulátory iné	0,347 t
vyrazené elektrické zariadenia	18,648 t
vyrazené elektrické zariadenia iné	49,062 t
drevo	233,26 t
plasty	748,45 t
kovy	1 648,50 t
meď, bronz, mosadz	56,15 t
hliník	83,474 t
olovo	38,369 t
železo a oceľ	3 356,91 t
zmiešané kovy	2,61 t
biologicky rozložiteľný odpad	3 329,67 t

SPOLU: 12 269,285 t

Ilustračné foto

zdroj: Brantner Fatra

Nová cyklotrasa do Vrútok je bližšie k cyklistom

■ Na cyklotrase medzi Martinom a Vrútkami je stavebný ruch od augusta roku 2018, keď stavenisko prebral víťaz verejnej súťaže spoločnosť Doprastav. V piatok 19. februára bol na rieke Turiec v časti Priekopa osadený posledný spojovací prvok.

Nový most spájajúci Martin a Vrútky foto: TV Turiec

Týmto prvkom bola takmer dvadsaťsedem ton ťažiacou kovová konštrukcia, ktorá spojila obidva brehy rieky Turiec, tak na martskej ako aj na vrútockej strane. Nový cyklomost má dĺžku 35 metrov. Skladá sa z dvoch oceľových prieťahových nosníkov, na ktoré bude umiestnená mostovka, zábradlie a trapézové plechy. Dĺžka celej cyklotrasy, na výstavbu ktorej boli použité prostriedky z eurofondov vo výške takmer 1,8 milióna eur je 2 860 metrov.

Cyklotrasa začína na Pltníkoch, pri novovybudovanom športovom areáli, kde sa nachádza futbalové ihrisko, pumtracková dráha a plánovaný je aj skejtpark. Pokračuje popod hlavnú cestu I/18 z Bratislavy do Košíc a končí na križovatke Ulíc Čachovský a Matušovičovský rad, neďaleko vrútockej radnice. Celá dĺžka cyklotrasy je už vyasfaltovaná, inštalo-

Mobiliár na novej cyklotrase

foto: TV Turiec

vané je osvetlenie i mobiliár, ako sú lavičky, zábradlie či odpadkové koše. Podľa vyjadrenia hovorkyne mesta Martin, Zuzany Kalmanovej, nová cyklotrasa by mohla byť daná do užívania cyklistom začiatkom leta.

TV Turiec

Vakcína proti COVID-19. Svetlo (tma) na konci tunela?

Prof. MUDr. Mgr. Miloš Jeseňák, PhD. foto: M. Jeseňák

■ V súčasnosti je jednou z aktuálnych tém nielen u nás, ale v celom svete očkovanie proti ochoreniu COVID-19. Na Slovensku sa začalo s očkovaním 26. decembra minulého roka a prvým zaočkovaným Slovákom, priamo pred televíznymi kamerami sa stal lekár, vedec a odborník na tropickú medicínu prof. Vladimír Krčméry, ktorý zároveň vyzval ľudí, aby sa dali zaočkovať hneď ako to bude možné. Táto téma Slovensko rozdelila na dva tábory. Sú ľudia, ktorí už očkovanie podstúpili, resp. čakajú kedy prídu na rad a vo vakcíne vidia to očakávané „svetlo na konci tunela“ a spásu. Na druhej strane je veľká skupina ľudí, ktorá sa na očkovanie pozerá s nedôverou, bojí sa krátkeho času, za ktorý bola vakcína vyvinutá, ako aj jej vedľajších účinkov. Očkuje sa vakcínami novodobej generácie a ľudia majú oprávnené obavy z nepoznaného a neznámeho. Chýba väčšia osвета, lebo nie všetky informácie, ktoré sa dnes šíria napr. internetom sú vedecky dokázané a vierohodné. Martinské noviny hľadali odpovede na otázky, ktoré sa dnes pýtajú mnohí z vás. Zhovárali sme sa s prof. MUDr. Milošom Jeseňákom, PhD., známym pediatrom a imunológom, ktorý je v súčasnosti vedúcim Centra pre vrodené poruchy imunity na Klinike detí a dorastu a Klinike pneumológie a ftizeológie Univerzitnej nemocnice v Martine a zároveň primárom Oddelenia klinickej imunológie a alergológie UNM.

Ako vnímate príchod vakcíny?

Príchod vakcíny vnímam ako veľkú nádej, že po roku trápenia sa s vírusom sa objavil nástroj, ktorým s veľkou pravdepodobnosťou budeme schopní ukončiť toto obdobie, resp. minimálne aspoň čiastočne sa dostať do normálu a upustiť aspoň z niektorých prísnych opatrení, ktoré tu sú. Treba povedať, že vakcíny síce považujem za momentálne jediné efektívne a účinné riešenie, ale určite musí byť doplnené inými existujúcimi nástrojmi. To znamená klasické protipandemické opatrenia, izolácia a ostatné veci, ktoré sú odporúčané, a ktoré, bohužiaľ, ľudia nedodržiavajú tak ako treba, a preto sa

ten vírus šíri tak ako sa šíri. To, čo je najpodstatnejšie, je zodpovednosť ľudí – za seba, svojich blízkych, svoje správanie ako aj rozhodnutie sa pre očkovanie.

Očkovanie ľudí rozdelilo na dva tábory a aj na Slovensku je mnoho jeho odporcov

Principiálne si treba uvedomiť, že vakcíny proti Covid-19 sú tak ako aj iné vakcíny, rovnako ako aj lieky v podstate prípravky, ku ktorým je potrebné pristupovať so všetkou vážnosťou. Tak, ako majú vakcíny svoje pozitívne účinky (tzn. najmä vyvolanie špecifickej imunitnej ochrany, v tomto prípade proti ochoreniu Covid-19), tak majú, samozrejme, aj isté riziko vedľajších príhod. Ale z hľadiska pomeru tých výhod a benefitov, vo vzťahu k riziku vedľajších účinkov, je to neporovnateľné. Ak to porovnáme s klasickým ochorením, ktoré má naozaj veľmi variabilný priebeh a veľké riziko závažného priebehu, nezriedka, žiaľ, končiaceho aj smrťou, určite to hovorí v prospech vakcíny. Čiže určite rešpektujeme, že vakcíny môžu mať svoje vedľajšie príhody. Vieme, že je často kritizovaný aj spôsob klinického výskumu, ktorý viedol k zavedeniu vakcíny do plošného použitia, no treba povedať, že klinický výskum týchto vakcín bol modifikovaný a upravený a viaceré fázy klinického skúšania splývali, resp. sa prekrývali. Preto bolo možné v krátkom období priviesť vakcíny na trh do klinického použitia. Daná kritika skôr vyplýva z nevedomosti kritikov a nepochopeniu procesov predklinického a klinického skúšania. Určite je dôležité zdôrazňovať, že sa neustále monitoruje bezpeč-

„Určite neplatí, že očkovanie a vakcíny budú zvyšovať rýchlosť mutácií. Práve naopak.“

nosť a účinnosť vakcín a určite z pohľadu toho neoveriteľného benefitu, ktoré v tejto závažnej situácii vakcíny prinášajú, inú možnosť ako sa dostať z tejto pandémie nevidím. Z pohľadu mechanizmov účinku sa veľmi často objavujú poznámky, že nevieme, aké budú dlhodobé nežiaduce účinky. Práve preto budú všetky možné vedľajšie príhody po očkovaní (ktoré však v konečnom dôsledku nemusia priamo súvisieť s očkovaním, len sa objavili v časovej nadväznosti na očkovanie) detailne monitorované. Avšak z hľadiska princípu mechanizmu účinku týchto vakcín a z hľadiska ich zloženia, ja osobne by som sa nejakých závažných neskorých následkov neobával.

Ako funguje samotné očkovanie?

Závisí to od toho, o akom type vakcíny hovoríme. Na Slovensku sa aktuálne používajú dva typy vakcín. Prvé sú **mRNA vakcíny** (Moderna, Pfizer/BioNTech), teda vakcíny, ktoré obsahujú tzv. messengerovú alebo poslovú

zdroj: UNM

RNA. V podstate RNA, ktorá kóduje najdôležitejšiu časť vírusu SARS-CoV-2, ktorá sa nazýva S-proteín, alebo tzv. ostňový či spike protein. Ten je dôležitý z toho pohľadu, že v imunitnom systéme vedie k navodeniu tvorby vysoko špecificky neutralizujúcich protilátok a zároveň vedie k navodeniu bunkovej imunity a ochrany. Druhým typom vakcíny sú **tzv. vektorové vakcíny**. Jednak je to už dostupná vakcína AstraZeneca, ale potom sú to aj iné vakcíny, ktoré perspektívne prídu. Či už je to často skloňovaná vakcína Sputnik V, ale aj vakcína od spoločnosti Johnson & Johnson. Tieto pracujú na trochu inom, aj keď v istom pohľade podobnom princípe. V ich prípade využívame vírusový nosič, ktorý nie je koronavírusový. Je to nosič, iný typ vírusu, ktorý do nášho organizmu, do niektorých našich vybraných buniek vloží genetickú informáciu. Na jej základe sa následne tiež vytvorí S-proteín. Ten sa následne objaví na povrchu buniek a vedie k rozvoju imunitnej ochrany.

Z čoho pozostáva imunitná ochrana?

Imunitná ochrana pozostáva z troch základných aspektov. Je to vytvorenie špecifických neutralizujúcich protilátok, potom je to vytvorenie špecifickej bunkovej imunitnej odpovede a následne sú to zmeny v oblasti vrodenej imunity, tzn. optimalizácia tvorby niektorých protivírusových zložiek, ktoré sa neskôr, v prípade stretnutia s daným vírusom tiež zapájajú do formy ochrany.

Sú vakcíny naozaj bezpečné?

Všetky vakcíny, ktoré sú u nás momentálne používané a registrované, prešli prísnyim registračným procesom Európskej liekovej agentúry (EMA). To je veľmi dôležité, pretože táto agentúra garantuje, že vakcíny splňajú všetky náležitosti preto, aby boli zaregistrované. To, že sú

podmienečne registrované znamená, že ďalej zostávajú v prísnom sledovaní a monitorovaní ich vedľajších príhod. Druhá dôležitá vec je, že všetky dostupné vakcíny majú prakticky 100 % účinnosť pred závažným a smrteľným priebehom ochorenia Covid-19.

Prečo nestačí iba jedna dávka vakcíny, prečo sa musíme nechať zaočkovať dvakrát?

V prípade nových vírusových ochorení a to je nielen Covid-19, ale aj v prípade mnohých ochorení, ktoré dnes poznáme a proti ktorým sa dlhodobo očkuje, je potrebné zabezpečiť plnohodnotnú ochranu na základe tzv. vakcinačnej schémy. A táto sa môže líšiť. Závisieť bude od toho, ako je daná vakcína pripravená a aký typ imunitnej odpovede dokáže vyvolať. Vakcinačná schéma sa vždy upravuje tak, aby konkrétna vakcína mala čo najvyššiu účinnosť. Daná finálna vakcinačná schéma bola vybraná na základe optimálneho pomeru medzi účinnosťou a bezpečnosťou vyplývajúcou z klinických skúšaní. Práve preto v prípade mRNA vakcíny

zdroj: UNM

potrebujeme dve dávky, čo je úplne bežné pri neživých vakcínach. Prvá dávka pripraví a rozvinie imunitnú odpoveď a až tá druhá dávka imunitnú odpoveď vystimuluje do takej miery, aby bola naozaj dostatočne účinná. Samozrejme, je veľký predpoklad, že prídu vakcíny, pri ktorých bude stačiť jedna dávka.

V zahraničí už začali pracovať aj s alternatívou, že pre človeka, ktorý prekonal ochorenie Covid-19 bude stačiť len jedna dávka vakcíny

Áno a má to aj celkom imunologickú logiku. Určite môžeme predpokladať, že takéto odporúčanie príde, ale zatiaľ nie je. To znamená, zatiaľ nemáme garantované, že naozaj, ak človek prekonal Covid-19 a zaočkuje sa jednou dávkou, tak získa rovnakú ochranu, ako keby dostal dve dávky. Avšak pracuje sa na tom, zbierajú sa dáta, monitoruje sa účinnosť vakcín a možno naozaj raz príde aj takéto odporúčanie.

Ak sa dám zaočkovať, musí byť pri druhej dávke použitý rovnaký typ vakcíny?

Áno. Zameniteľnosť vakcín vždy vyplýva

z klinického skúšania a klinických skúseností. Zatiaľ neexistujú dostupné dáta, ktoré by deklarovali, že budeme vakcíny navzájom kombinovať a bude zachovaná rovnaká účinnosť, ako keď použijeme dve dávky jednej vakcíny. Zatiaľ teda platí, že každý by mal byť zaočkovaný dvomi dávkami tej konkrétnej vakcíny, ktorú dostal ako prvú dávku.

Nemôže sa stať, že pri termíne na očkovanie druhou dávkou nebudú vakcíny dostupné?

Logistika vyplýva aj z mnohých iných faktorov, ale minimálne za naše vakcinačné centrum v Martine môžem povedať, že už pri prvej dávke sa pragmaticky odkladá druhá dávka pre konkrétny jedinca do zásoby a počíta sa s tým človekom, že bude zaočkovaný aj druhou dávkou rovnakej vakcíny. Samozrejme, neviem

zdroj: UNM

či to tak bude ďalej, uvidíme aké budú navážky vakcín, aké budú objemy dovážané do krajiny, ale momentálne by sa určite nemalo stať a ani nehrozí, že by bol človek zaočkovaný dvomi dávkami dvoch rôznych vakcín.

Kto by sa mal dať určite zaočkovať?

Rozhodne by sa mali zaočkovať pacienti, resp. jedinci v spoločnosti, ktorí sú vo vysokom riziku, že sa stretnú s ochorením Covid-19. Tak ako to bolo u nás – zdravotníci, členovia kritickej infraštruktúry, nasledovali seniori, ako náhradníci rôzni pacienti s chronickými ochoreniami, ktoré môžu zvyšovať riziko nákazy. V neposlednom rade sú to teraz učitelia, ktorí si určite tiež zaslúžia byť chránení, vzhľadom na to, že sa stretávajú s relatívne veľkým počtom ľudí, detí v kolektívoch. Vieme, že práve deti môžu byť bezpríznakoví šíritelia daného vírusu. Čiže z môjho pohľadu, tak ako je to nastavené, je to nastavené dobre. Keby sme mali k dispozícii väčšie objemy vakcín, ktoré vieme plošne využiť, ja by som určite vítal, aby sa očkovali aj bežní jedinci strednej kategórie, pracujúci, ekonomicky zdatní, ktorí by umožnili opätovne rozvíjať celú ekonomiku. Naozaj s veľkou pravdepodobnosťou sa nevyhneme tomu, že aby sa šírenie vírusu naozaj znížilo a zastavilo, bude musieť byť zaočkovaná prevažná väčšina populácie, čiže približne 60 – 70 %.

Existujú aj pacienti, resp. ľudia, ktorým očkovanie nie je odporúčané?

Máme nejaké štandardné kontraindikácie. Samozrejme, ku každému pacientovi s chronickým ochorením pristupujeme vysoko individuálne, a to práve z toho dôvodu, aby sme pacientovi zabezpečili čo najväčší benefit z očkovania pri najnižších rizikách. Máme niekoľko univerzálnych kontraindikácií, ktoré platia. Je to závažná alergická reakcia (tzv. anafylaxia), ktorá sa objavila po prvej dávke covidovej vakcíny, alebo závažná alergická reakcia na jej niektorú zložku. Druhou kontraindikáciou je akútne prebiehajúce horúčkové infekčné ochorenie, kedy treba očkovanie odložiť. Z hľadiska chronických ochorení, ak má pacient nejaké ochorenie, ktoré je vysoko nestabilné, bez dosiahnutia klinickej kontroly, ako napr. nejaké reumatické, závažné autoimunitné ochorenie, alebo akútne alergické ochorenie, tak týchto pacientov je určite treba očkovať až vtedy, keď je dané ochorenie stabilné a pod kontrolou. Iné kontraindikácie, ktoré by stáli za zváženie tu neexistujú.

Čo očkovanie u detí?

To je dobrá otázka. Treba povedať, že väčšina vakcín bola skúšaná v dospelom veku. To je aj celkom očakávateľné, keďže aj mnohé lieky sú skúšané u dospelých pacientov, až potom prichádzajú detské dáta. Vakcínu od spoločnosti Pfizer je možné použiť od 16. roku života, od Moderna od 18. roku, no momentálne viaceré firmy ohlásili aj začiatok klinického skúšania u detí školského veku a adolescentov. Takže uvidíme. Zatiaľ sa stále spoliehame na to, že z hľadiska celkového objemu vakcín, ktoré tu máme, máme dominantne očkovať pacientov, ktorí sú rizikovejší z dôvodu závažnejšieho priebehu ochorenia. U detí vieme, že 90 až 96 percent z nich má mierny symptomatický, alebo, dokon-

zdroj: UNM

ca, bezpríznakový priebeh. Aj z týchto údajov vyplýva, prečo je očkovanie prioritne zamerané na dospelú populáciu, na seniorov a rizikových jedincov. Na druhej strane, viem si predstaviť, že ak budú dostupné dáta pre očkovanie detí, tak tie deti, ktoré majú rôzne chronické ochorenia, alebo deti, ktoré budú rizikovejšie z pohľadu získania covidu, tie by som určite zaočkoval tiež.

Momentálne sú veľkou hrozbou mutácie koronavírusu. Sú dostupné vakcíny účinné aj proti nim?

Veľmi dobrá otázka, ale žiada si terminologické upresnenie. Nie sú to mutácie, sú to genetické varianty. To znamená, že prirodzenou schopnosťou a vlastnosťou každého vírusu, ktorý sa šíri týmto spôsobom, teda kvapôčkovou infekciou a podobne, teda vírusov, ktoré vyvolávajú epidémie a pandémie je mutovať. Je to spôsobené tým, že oni sa na základe postupného prechodu cez jednotlivé živé organizmy snažia svoju genetickú informáciu

zdroj: UNM

upraviť tak, aby sa zvýšila predovšetkým ich infekciozita, tzn. rýchlosť šírenia. Z tohto pohľadu je tento vírus menej agresívny. Existujú totiž vírusy, ktoré sa oveľa častejšie a rýchlejšie mutujú. Varianty tohto vírusu, ktoré sa začali identifikovať, prišli relatívne neskoro od začiatku celosvetovej pandémie. Samozrejme,

treba k tomu pristupovať s rešpektom a plnou vážnosťou, ale nie so zbytočnou hystériou a nejakými panikami. To čo vieme je, že všetky tieto dostupné varianty (britský, juhoafrický, brazílsky, či nedávno opísaný československý), majú zvýšenú infekciozitu ochorenia, v prípade juhoafrického sa zdá, že aj ochorenie prebieha závažnejšie, čo zatiaľ neplatí pre britskú a československú variantu. Čo sa týka účinnosti očkovania, samozrejme zbierajú a monitorujú sa dáta a už vyšli viaceré nádejné správy, ktoré vyhodnocovali napr. neutralizujúcu schopnosť protilátok po očkovaní dostupnými vakcínami voči týmto variantom. A tá účinnosť bola naozaj veľmi dobrá. V prípade vakcíny AstraZeneca bola účinnosť o niečo nižšia, ale opäť si treba uvedomiť, že účinnosť proti závažnému priebehu COVID-19, aj v prípade tejto vakcíny bola celkom dobrá. To znamená, že zatiaľ tie vakcíny, ktoré tu máme, sú z pohľadu nových genetických variantov účinné. Čo je ale veľmi dôležité, je potrebné mať naozaj plnú očkovaciu schému, ktorá nám zabezpečí vysoké hodnoty protilátok. Práve tie majú veľkú kapacitu neutralizovať aj nové varianty. Je jasné, že vírus mutuje najmä v prirodzenom prostredí, tzn. u jedinca, ktorý je infikovaný a nemá proti nemu imunitnú ochranu. Určite neplatí, že očkovanie a vakcíny budú zvyšovať rýchlosť mutácií. Práve naopak. Mutovanie je častejšie v prirodzenom prostredí u predtým neinfikovaných jedincov, u ktorých sa môže vyvinúť plný klinický obraz infekcie Covid-19.

zdroj: UNM

Vy ste už zaočkovaný?

Ja som na konci minulého roka prekonal COVID-19. V polovici januára, teda 14 dní od ukončenia karantény som sa dal zaočkovať prvou dávkou a minulý týždeň (pozn. redakcie, druhý februárový týždeň) mi bola aplikovaná druhá dávka mRNA vakcíny. Postupoval som podľa odporúčaní odborných spoločností, ako aj svojho presvedčenia.

Veríte teda tomu, že vďaka očkovaniu sa naozaj vráti ten život do normálu?

Neverím. Som o tom presvedčený. V tomto som pragmatický a pevne verím, dúfam a viem, že keď bude naozaj zaočkovaná podstatná časť populácie, tak sa postupne začneme vracáť do normálu. Lebo takto fungovať si myslím, že už nie je dlho únosné. Akokoľvek, bez ohľaduplnosti, zodpovednosti a rešpektu jedného voči druhému to nepôjde.

TV Turiec

Aktuality

Respirátory FFP2 pre seniorov

Mesto Martin sa vzhľadom na súčasnú epidemiologickú situáciu rozhodlo poskytnúť seniorom a pracovníkom škôl a školských zariadení respirátory, teplomery a vitamíny v tabletkovej forme na posilnenie imunity. Podľa vyjadrenia primátora mesta Martin Jána Danku, mesto zabezpečilo 10 000 ks FFP 2 respirátorov a ďalších 5 000 ks mesto získalo darom.

Respirátory sú všetkým seniorom nad 65 rokov, ktorí o to prejavia záujem bezplatne

distribúované. K seniorom, ktorí sú členmi niektorého z klubov sa respirátory dostanú prostredníctvom ich predsedov.

V prípade, že seniori nie sú členmi týchto klubov, môžu si respirátory prevziať osobne na Mestskom úrade Martin v pracovných dňoch od 8.00 hod. do 13.00 hod. respektíve sa na ich odovzdanie dohodnúť s terénnymi pracovníkmi mesta Martin, ktorých zastihnú na telefónnych číslach: +421 907 122 497 a +421 4204 248.

Mesto Martin

Zmena v prihlasovaní na testovanie na mestskom úrade

Na Slovensku platí od 8. februára Covid automat, na základe ktorého sú realizované opatrenia na zabránenie šírenia ochorenia Covid-19. Pri ceste do práce, školy, úradu, vo verejných dopravných prostriedkoch či do prírody mimo vlastný okres je potrebný negatívny výsledok PCR alebo antigénového testu, ktorý nie je starší ako 7 dní. Občania sa

tak môžu dať otestovať v mobilných odberových miestach. Aj v našom meste je ich zriadených viacero.

Jedno je aj priamo v budove Mestského úradu v Martine. Otestovať sa tu môžete od pondelka do soboty v čase medzi 13.00 až 21.00 hod. V prípade záujmu o testovanie v nedeľu je potrebné kontaktovať zástup-

kyňu primátora Tatianu Červeňovú na tel. číslach 0905 376 526, alebo na e-mailovej adrese cervenova@martin.sk. Od pondelka 22. februára 2021 je prihlasovanie na testovanie možné výhradne cez rezervačný systém ezdravie. Systém Bookio už nebude funkčný. Informácie nájdete aj na www.korona.zzz.sk.

Mesto Martin

Poznáme návrhy na ocenenia z radov športovcov

■ Mesto Martin každoročne začiatkom roka oceňuje športovcov a športové kolektívy za úspechy dosiahnuté na športovom poli v predchádzajúcom roku. Aj keď rok 2020 bol výrazne poznačený koronakrízou a mnohé športové súťaže boli zrušené alebo ukončené bez víťazov, predsa len športovci hlavne v letných mesiacoch mohli ukázať, čo dokážu.

Udeľovaniu ocenení najlepším športovcom predchádza výzva určená predstaviteľom športových inštitúcií a športových klubov. Verejné uznanie podľa VZN č. 71 môže byť udelené fyzickým alebo právnickým osobám a kolektívom, ktoré pôsobia na území mesta Martin. Verejné uznanie sa udeľujú v štyroch kategóriách a to Športovec roka, Športový talent roka, Športový kolektív a Čestné uznanie za celoživotný prínos pre šport.

Tohtoročné slávnostné odovzdávanie verejných uznaní a tiež zápis do kroniky mesta sa uskutoční až keď to epidemiologická situácia dovoľí. Ocenenia už tradične bude odovzdávať primátor mesta Martin Ján Danko.

FC CCM Citron Martin na M SR

zdroj: internet

Kategória: Športovec roka 2020

- 1. Gabriela Gajanová (atletika)
- 2. Adam Černek (plávanie)
- 3. František Poliaček (hokej)
- 4 – 9. miesto:
 - Miroslav Barčík (futbal)
 - Ladislav Bíro ml. (hádzaná)
 - Anika Bolčíková (golf)
 - Pavol Kopp (športová strelba)
 - Lukáš Kubička (atletika)
 - Adam Paulíny (hokej)

Kategória: Športový talent roka 2020

- 1. Dávid Nátny (hokej)

Kategória: Športový kolektív roka 2020

- 1. FC CCM Citron Martin
- 2. HK Martin – muži

Kategória: Čestné uznanie za celoživotný prínos pre šport

- 1. Mgr. Martin Ferenčík
- 2. Ing. Ján Kubačka – in memoriam

Gabriela Gajanová

foto: Martin Kotrha

Atlétka **Gabriela Gajanová**, zverenkyňa trénera Paula Slouku patrí v 21 rokoch medzi najväčšie nádeje slovenskej atletiky. Ocenenie jej právom patrí za 1. miesto na Majstrovstvách SR žien a 1. miesto na Majstrovstvách SR junioriek v behu na 800 m. Na prestížnom mítingu Zlatá tretra v Ostrave, ktorý je súčasťou seriálu World Athletics Continental Tour – Gold, čo je druhá najvyššia súťaž po Diamantovej lige, obsadila v behu na 800 m v silnej medzinárodnej konkurencii šiestu priečku a zabehla čas 2:01,67 min. Skvelú formu potvrdila i na najlepšom slovenskom mítingu P-T-S v Šamoríne.

Plavec **Adam Černek** mal veľkú šancu reprezentovať Slovensko na seniorských ME v Budapešti. Je to jeden z mála turčianskych športovcov, ktorý má potenciál štartovať na olympiáde. Momentálne síce študuje na univerzite v USA, ale reprezentuje stále Slovensko.

Hokejista **František Poliaček** patrí medzi najlepších strelcov v Slovenskej hokejovej lige. Viedol ofenzívne štatistiky mužstva HK Martin v počte gólov, prihrávok i kanadských bodov. V poradí strelcov prvej ligy mu patrila štvrtá priečka a bol ôsmym najproduktívnejším hráčom celej súťaže.

Futbalista **Miroslav Barčík** si hneď po príchode do Turca získal srdcia fanúšikov a viacerí chodia obdivovať jeho majstrovstvo napriek tomu, že MŠK Fomat Martin hráva domáce zápasy v Žabokrekochoch.

Hádzanár **Ladislav Bíro ml.** je dlhoročnou oporou MHÁK-a v extralige a I. lige. Líder kabíny využíva svoje skúsenosti aj pri súčasnej generačnej výmene seniorského kádra a je mentorom mladších spoluhráčov.

Golfistka **Anika Bolčíková** ako hrajúca trénerka pomohla tímu Agama Prievidza vyhrať Majstrovstvá SR klubových družstiev. Spomedzi všetkých golfistiek dosiahla na turnaji najlepšie individuálne skóre.

Strelec **Pavol Kopp** obsadil 48. miesto na Majstrovstvách Európy vo vzduchovej pištoli a 2. miesto na Majstrovstvách SR v ľubovoľnej pištoli.

Atlét **Lukáš Kubička** bol druhý na Majstrovstvách SR juniorov v behu na 10 000 metrov.

Hokejista **Adam Paulíny** reprezentoval Slovensko na Majstrovstvách sveta do 20 rokov.

Hokejový obranca **Dávid Nátny**, ktorý v máji oslávil šestnásty narodeniny, je aktuálne súčasťou projektu SR 18, ktorý hráva v mužskej prvej lige za HK Martin.

Družstvo **FC CCM Citron Martin** prepísalo históriu martinského malého futbalu. Na Majstrovstvách SR vyhralo kategóriu masters (hráči nad 40 rokov). Vybojovalo si možnosť štartu na EMF Eurocupe (obdobu futbalovej Ligy majstrov). Málokto by mohlo povedať, že malé mužstvo na Slovensku sa môže pochváliť, že hráči hrajú nepretržite v jednom mužstve nad 30 rokov.

Družstvo **HK Martin – muži** v súťažnom ročníku 2019/2020 obsadilo 2. miesto za Capitals Bratislava so ziskom 97 bodov, nakoľko nebolo dohrané play off, do extraligy nepostúpil žiadny tím.

Martin Ferenčík má veľký podiel na tom, že Turčianske hry mládeže sa dožili svojich 60 narodenín. Ako učiteľ a tréner dlhé roky privádzal svojich zverencov k mnohým úspechom na THM a neskôr sa stal ich organizátorom, riaditeľom, dokumentaristom, štatistikom, moderátorom a tvorcom písanej kroniky a fotokroniky. Stál pri zrode Martinskej celoročnej olympiády rekreačných športovcov.

Ján Kubačka – in memoriam, hrával futbal do svojich 22 rokov, kedy mu kariéru ukončilo zranenie kolena. Od svojich 34 rokov sa angažoval v športe ako predseda oddielu boxu TJ ZŤS Martin, podpredseda Československého zväzu boxu a predseda Slovenského zväzu boxu. K futbalu sa vrátil po dovŕšení 50, ako predseda Správnej rady MŠK FOMAT Martin.

Rezidentské parkovanie v meste Martin

■ **Systém regulácie parkovania spoplatnením parkovacích miest existuje v Martine už dlhšiu dobu (od r. 2005). V súčasnosti je prioritnou snahou regulovať v našom meste parkovanie v jednotlivých mestských častiach vytvorením spoplatneného systému rezidentského parkovania. To znamená v centrálnej mestskej zóne i na sídliskách. Na tých doteraz funguje iba vyhradené parkovanie spoplatnené sumou 239 eur/rok. V priebehu tohto roka by sa mal uviesť do života rezidentský systém aj tam. Držitelia rezidentských predplatných kariet budú platiť podľa cenníka platného od 13. 1. 2021 za prvé vozidlo iba 35 eur/rok. Ak tam budú chcieť parkovať aj druhé vozidlo, bude ich to stáť ďalších 70 eur na jeden rok.**

O realizácii prác pri zavádzaní rezidentského parkovania sme sa rozprávali s Miroslavom Lepetom, predsedom predstavenstva TURIEC, a. s.

– Aký je stav v súčasnosti?

V priebehu minulého roka sme riešili a realizovali rezidentské parkovanie na Ulici Moyzesova. Vytvorili sme tam 29 rezidentských miest. V zmysle novej vyhlášky, ktorá platí od apríla 2020 sme rezidentské miesta označili novým dopravným značením. To znamená, že na ulici môžu parkovať len rezidenti. Rezidenti sú občania, ktorí majú na tejto ulici trvalý, alebo prechodný pobyt a zakúpia si rezidentskú predplatnú kartu. V decembri minulého roka sme každé jedno rezidentské miesto vybavili senzorom. Zároveň držiteľ rezidentskej karty dostane vysielač, malý krúžok, ktorý si umiestni do automobilu. Vysielač ho spája s rezidentským parkovacím miestom. Pri zaparkovaní monitoring v centre mestskej polície signalizuje, či parkovanie na danom mieste je oprávnené alebo nie. Inými slovami – či na mieste vyhradenom pre držiteľa rezidentskej karty neparkuje neoprávnená niekto iný.

Chceme monitorovať každé rezidentské miesto. Služi nám na to aplikácia Park Dots. Podľa našich konkrétnych potrieb zabezpečuje monitorovanie obsadenosti parkovacích miest, úhradu parkovného mobilnou aplikáciou, manažment rezidentského parkovania, kontrolu oprávnenosti parkovania, integráciu na iné platobné a parkovacie systémy. Aplikácia je tiež zdrojom štatistických dát, ktoré pomáhajú pri ďalšom rozhodovaní. Aplikáciu si môžu majitelia automobilov stiahnuť do svojho mobilného telefónu. Okrem toho, že im v reálnom čase ukazuje

kde je koľko voľných parkovacích miest, poskytuje im aj ďalšie užitočné informácie.

– Aký je záujem o zakúpenie rezidentských predplatných kariet na Moyzesovej ulici?

Spomínaných 29 potenciálnych rezidentov a, samozrejme, aj viac sme oslovili už vlni, aby si karty zakúpili. Doteraz tak urobilo 8 z nich. Pomerne nízke číslo súvisí aj s tým, že teraz, pri zákaze vychádzania sa mestskí policajti správajú k neoprávnenému parkovaniu tolerantnejšie a majú aj mnoho iných povinností, tak to zatiaľ veľmi nesankcionujú. Ale od marca s tým už začnú. Veríme, že sa tento systém osvedčí a obyvatelia ulice budú spokojní. Ocenia, že parkovanie bude možné len pre ľudí, ktorí na tejto ulici bývajú. Ale tento režim môžeme postupne aj upraviť na základe skúseností, ktoré získame keď sa uvedie do života. Každá ulica s rezidentským parkovaním môže mať svoj vlastný režim, ktorý bude vyhovovať obyvateľom ulice, ale aj ostatnej verejnosti.

Tieto značky budú nahradené značkou rezidenti
foto: archív MsÚ

– Chcete spomínaný parkovací systém a monitoring formou Park Dots zaviesť v celom meste?

Celé mesto týmto systémom v súčasnosti nevieme vyriešiť, to by bolo veľmi finančne nákladné. Veď len v centrálnej mestskej zóne máme 2 500 parkovacích miest. Z toho je 1 500 vo vnútroblokoch a práve tam teraz meníme systém vyhradeného parkovania pre rezidentov. Doteraz tam boli osadené dopravné značky – zákaz vjazdu okrem obyvateľov. Ale kto a akým spôsobom to môže kontrolovať? Preto to chceme zmeniť, súčasný zákaz chceme nahradiť a všetky vnútrobloky chceme vyriešiť pre rezidentov a návštevníkov. Tí, ak sa rozhodnú, budú tam mať svoje rezidentské miesta. Pochopiteľne za úhradu. Teraz prebieha proces, pri ktorom cestný správny orgán, čiže mesto Martin na uvedených miestach odstraňuje dopravné značky „zákaz vjazdu“ a povie osadiť značky „rezidenti“.

Ján Farský

Sčítanie obyvateľov a podielové dane

■ **Sčítanie obyvateľov, domov a bytov sa koná každých 10 rokov. Sčítanie v roku 2021 je iné, ako tie predchádzajúce. Samotní občania sa sčítajú sami prostredníctvom elektronického dotazníka. Čo sa týka domov a bytov, tak to je realizované prostredníctvom dostupných informácií samosprávy. Všetky údaje zbiera a bude následne aj vyhodnocovať Štatistický úrad SR.**

Elektronické sčítavanie občanov sa na Slovensku začalo 15. februára a bude pokračovať do 31. marca. Od 1. apríla do 31. októbra sa bude možné sčítať iba prostredníctvom sčítacích komisárov. Týkať sa to bude výlučne osôb, ktoré nemajú prístup na internet. Pôjde prevažne o seniorov, ktorí bývajú sami alebo o osoby z marginalizovaných skupín obyvateľstva.

Mesto Martin vyzýva všetkých svojich obyvateľov aby sa sami sčítali. Informácie, ktoré štát či samospráva získa z práve prebiehajúceho sčítavania, budú dôležitým východiskovým bodom pri budovaní miestnej infraštruktúry, kam patrí budovanie ciest, nemocníc či škôl. Počet obyvateľov bude rozhodujúci pre určenie výšky podielových daní, ktoré každoročne prichádzajú na samosprávu. Podielové dane tvoria aj v meste Martin prevažnú časť rozpočtu, z ktorých sa hradí údržba budov, ciest, verejné osvetlenie, ale napríklad, aj poskytovanie dotácií.

Sčítajte sa sami v pohodlí domova a bezpečne prostredníctvom svojho počítača, tabletu či mobilného telefónu. Elektronický formulár pre sčítanie nájdete na stránke www.scitanie.sk alebo si stiahnite mobilnú aplikáciu.

V najbližších dňoch si aj vo vašej poštovej schránke nájdete informačný leták a tiež vám príde SMS správa s informáciou o prebiehajúcom sčítaní obyvateľov 2021 s výzvou na sčítanie. Sčítanie je povinné pre občanov starších ako 18 rokov, nepľnoletých musia sčítať rodičia či zákonní zástupcovia.

Ak je to vo vašich silách pomôžte aj starším ľuďom, či už vlastným rodičom, starým rodičom, ale aj susedom. Podľa informácií, ktoré boli dostupné pri uzávierke tohto vydania za prvý týždeň (22. 2. 2021) na Slovensku sa sčítalo okolo dvoch miliónov obyvateľov.

Mesto Martin

15.2. – 31.3.2021

WWW.SCITANIE.SK

AJ VĎAKA VÁŠMU KLIKU MÔŽEME MAŤ NOVÉ ŠKOLY

✓ Informácie zo sčítania poskytujú aj demografické údaje o obyvateľoch, o vekovej štruktúre a počte detí. Tieto informácie pomáhajú štátu určovať aj to, ktorý región potrebuje postaviť nové materské či základné školy a s akou kapacitou.

Výsledkom je vyššia kvalita vzdelanosti a lepšie Slovensko.

sobd_2021

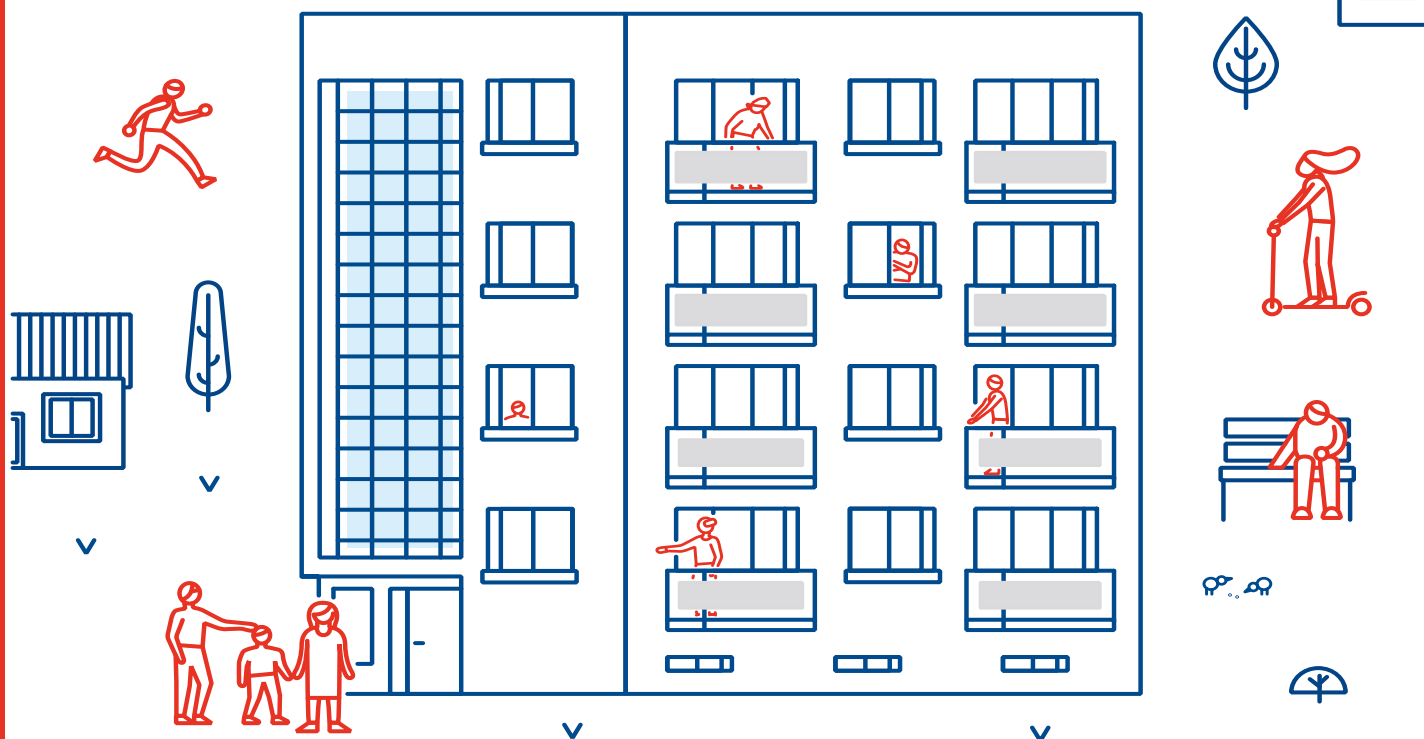

Sčítanie obyvateľov
domov a bytov 2021

SODB
2±21

SČÍTANIE
OBYVATEĽOV,
DOMOV A BYTOV

AJ VĎAKA VÁŠMU KLIKU MŮŽEME MAŤ NOVÉ BYTY

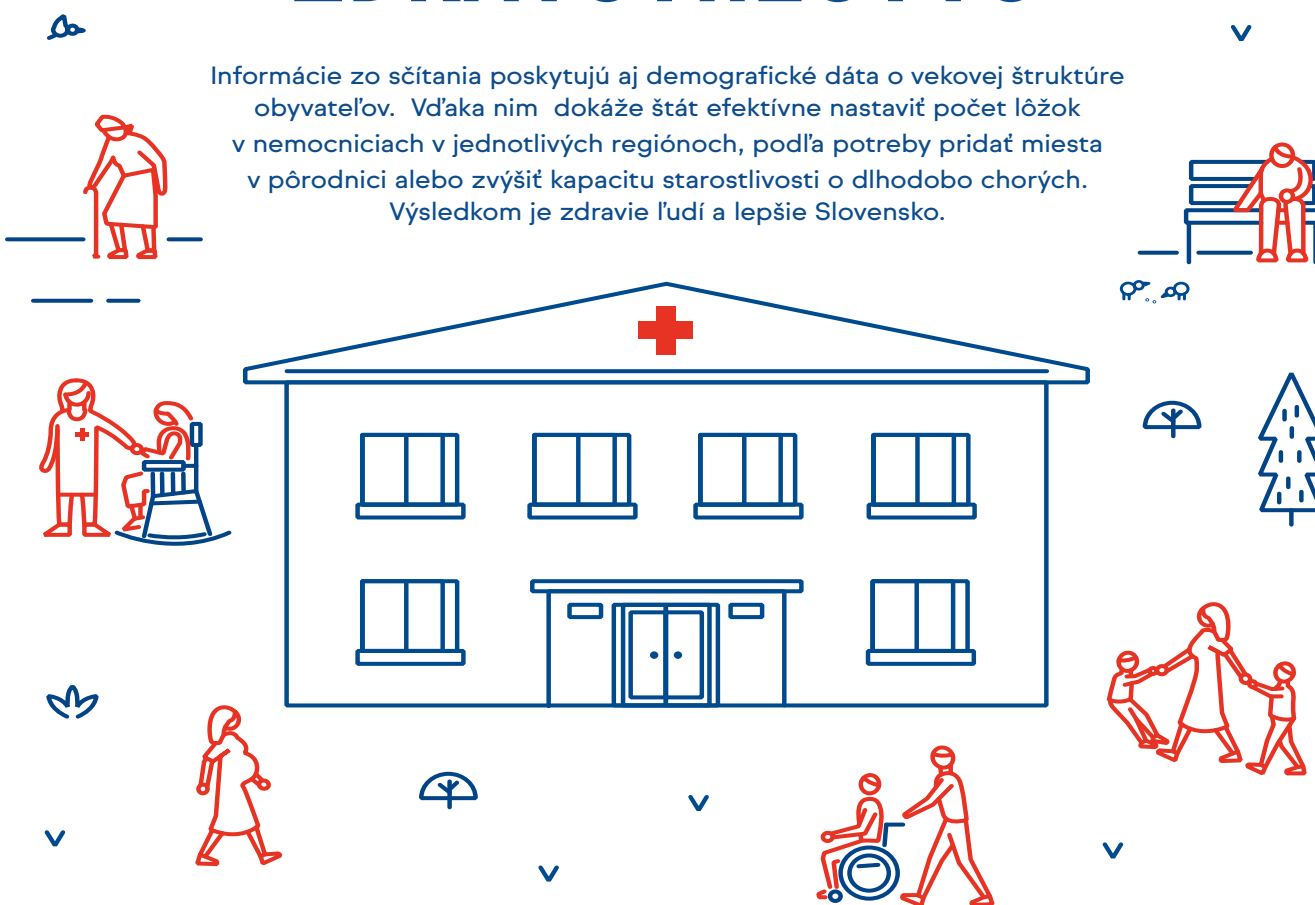
SČÍTANIE OBYVATEĽOV, DOMOV A BYTOV

15.2. – 31.3.2021

WWW.SCITANIE.SK

AJ VĎAKA VÁŠMU KLIKU MÔŽEME MAŤ LEPŠIE ZDRAVOTNÍCTVO

Informácie zo sčítania poskytujú aj demografické dáta o vekovej štruktúre obyvateľov. Vďaka nim dokáže štát efektívne nastaviť počet lôžok v nemocniciach v jednotlivých regiónoch, podľa potreby pridať miesta v pôrodnici alebo zvýšiť kapacitu starostlivosti o dlhodobo chorých. Výsledkom je zdravie ľudí a lepšie Slovensko.

sobd_2021

Sčítanie obyvateľov domov a bytov 2021

SČÍTANIE OBYVATEĽOV, DOMOV A BYTOV

Renovácia dvier na Mudroňke

Po 88 rokoch došlo v najstaršej škole v Martine ku kompletnej obnove všetkých dvier v interiéri školy.

Počas mesiacov december 2020 a január 2021 sa na Mudroňke renovovali dvere na triedach, toaletách, kabinetoch, skladoch, zborovni... Nové sú aj kľučky a vložky do zámkov. Nový a moderný vzhľad dostalo 62 dvier. Financie v sume 7 696 eur sa použili z prevádzkových nákladov školy.

Okrem toho sa na Mudroňke počas pandémie uzávierky školy zrekonštruovala aj odborná učebňa chémie. **Bruno Horecký**

Nová učebňa chémie na Mudroňke foto: autor

Nové dvere na triedach ZŠ P. Mudroňa foto: autor

ZŠ Podhájska sa pýši viacerými novinkami

Kým školy v dôsledku pandémie koronavírusu zívajú prázdnotou, výučba detí a aj kontakt s učiteľmi sa na dlhé týždne premiestnili

Farebné steny v ZŠ Podhájska foto: TV Turiec

do virtuálneho sveta, riaditelia škôl sa snažili využiť „hluché“ obdobie na zveľaďovanie priestorov a na hasenie toho, čo páli najviac. Keď sa 8. februára konečne otvorili brány

aspoň prvého stupňa základných škôl, žiakov ZŠ Podhájska vítali farebne vymalované steny a vo viacerých triedach sa po zasvetení svetiel výrazne rozjasnilo. „**Náš zriaďovateľ, mesto Martin sa zachoval ku školám veľmi ústretovo a do havarijného fondu nám na základe podkladov, ktoré sme mu dali prispel peknými čiastkami. U nás sme za to mohli vymalovať priestory druhého stupňa, ktoré neboli maľované už 10 rokov a zároveň sme mohli vymeniť osvetlenie v triedach na prvom stupni.**“ Ako ďalej dodal Ján Šamaj, pôvodné osvetlenie bolo jednak veľmi poruchové, nekvalitné a nezodpovedalo potrebným štandardom. „**Teraz máme LEDkové osvetlenie, ale realizovali sme aj výmenu starých hliníkových vodičov za**

medené,“ dodal riaditeľ školy. Žiaci a, hlavne, malí športovci navyše určite neprehliadli, že asfaltové ihrisko, ktoré sa nachádza pred školou je obkolesené úplne novými mantinelmi. Ich výmena pritom školu nestála ani cent. Postaral sa o ňu vďačný starý otec detí, ktoré školu navštevujú. „**Dostali sme ponuku od pána Števa Urbana, nášho suseda, ktorého vnúčatá navštevujú našu školu. Rozhodol sa, že nám pomôže s výmenou mantinelov, čo sa mu ešte pred Vianocami aj podarilo. Som mu za to nesmierne vďačný. Nás to nestálo absolútne nič a umožníme nielen športovým triedam, ale všetkým deťom, aby športovali na estetickom a upravenom ihrisku,**“ uzavrel riaditeľ školy Ján Šamaj.

TV Turiec

Martinskí žiaci sa budú vzdelávať v bezpečnejšom prostredí

V piatok 12. februára, odovzdal Americký tím pre civilno-vojenskú spoluprácu, veľkorysý dar Veľvyslanectva Spojených štátov amerických v prospech základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Martin. Išlo o 245 ozónových generátorov v hodnote 75-tisíc amerických dolárov. Tieto majú v náročnej situácii pomôcť prispieť k spomaleniu a zamedzeniu šírenia ochorenia COVID-19. Slávnostného odovzdania daru sa okrem darcov, teda tímu príslušníkov Ozbrojených síl USA, ktorý pôsobí v Martine v Stredisku civilno-vojenskej spolupráce a psychologických operácií Síl pre špeciálne operácie OS SR, zúčastnil aj štátny tajomník ministerstva obrany Marian Majer, primátor mesta Martin Ján Danko, prednosta Okresného úradu v Martine Vladimír Polakovič a slová vďaky za všetky školy tlmočila riaditeľka ZŠ A. Stodolu Juliana Nedbalcová: „**Je mi cťou, že práve na našej škole prijímame tento vzácny dar pre všet-**

Prijatie daru pre školy v Martine foto: MO SR

ky ostatné školy v našom meste. Dovoľte mi poďakovať sa za všetkých riaditeľov, ale aj pedagógov, zamestnancov škôl a hlavne za deti.“ Na slová vďaky nadviazal aj primátor mesta Ján Danko, ktorý zvýraznil skutočnosť, že žiaci sa budú môcť učiť v oveľa bezpečnejšom prostredí ako doteraz: „**Neviditeľný nepriateľ SARS-CoV-2 a jeho mutácie sú možno aj tu všade okolo nás a ani o nich nevieme, ale je tu technika, ktorá je schopná eliminovať ich prítomnosť, ich riziko na minimum.**“ Hodnotný dar ocenil aj prednosta

martinského okresného úradu Vladimír Polakovič: „**Stojím tu pred vami ako prednosta okresného úradu, ale zároveň ako jeden z rodičov, ktorého dieťa, moja dcéra navštevuje druhý ročník základnej školy. Chcem sa preto veľmi poďakovať za tento krásny dar, ktorý americká ambasáda darovala práve nášmu mestu.**“ Dar do rúk primátora odovzdala veliteľka amerického tímu Madeline Gramlingová, ktorá zdôraznila, že počas pandémie ochorenia COVID-19 trpia veľmi aj deti. „**Verím, že tieto generátory pomôžu vydezinfikovať priestory a budú zárukou, že deti sa budú môcť učiť v bezpečnom a čistom prostredí.**“

Ozónové generátory boli dodané slovenskou spoločnosťou. Ich úlohou je aplikácia dezinfekčných účinkov ozónu a tým likvidovanie vírusov a mikroorganizmov. Dodané boli do každej triedy v základných školách v Martine.

TV Turiec

Súkromná základná škola Tomáša Zanolita Ul. východná 18, 036 01 Martin

Čím je naša škola jedinečná?

- bezplatné vzdelávanie pre všetkých žiakov
- nízke počty žiakov v triedach
- anglický jazyk od prvého ročníka
- príjemné a moderné prostredie v kompletne zrekonštruovanej budove
- pestrá mimoškolská a krúžková činnosť
- udržiavaný a bezpečný areál školy
- dobrá dostupnosť k budove školy, vybudované parkovisko
- odborné učebne
- možnosť využitia športového areálu a telocvične
- organizovanie Školy v prírode, lyžiarskych a plaveckých výcvikov
- v škole sa vyučujú tri cudzie jazyky – anglický, nemecký, ruský
- aktívna spolupráca so SZUŠ Záturčie, CVČ Kamarát, ÚZO Dobrovoľnej PO Martin
- kultúrne programy – Vianoce, Karneval, Deň detí, Týždeň športu
- novovybudované priestory pre technickú výchovu, pestovateľské práce, hrnčiarstvo a modelovanie
- od 1. ročníka zameranie na rozvoj pohybových aktivít – judo, gymnastika, florbal, hádzaná

Zápis žiakov do 1. ročníka

Vážení rodičia, v prípade, že máte záujem zapísať Vaše dieťa do našej základnej školy, prosíme Vás o vyplnenie dotazníka k zápisu v termíne **od 7. 4. 2021 do 16. 4. 2021**, ktorý sa nachádza na našej stránke **www.skolatomasazanovita.sk**.

Vzhľadom na vzniknutú situáciu nie je možné vykonať zápis klasickým spôsobom. Vyplnený dotazník, prosíme zašlite na mailovú adresu školy **szstzanovita@gmail.com**.

Neprehliadnite!

Pri nástupe do 1. ročníka dostane každý žiak sadu učebných pomôcok pre 1. ročník zdarma.

Súkromná materská škola Tomáša Zanolita Ul. východná 18, 036 01 Martin

- je určený pre deti vo veku 2 – 6 rokov
- poskytuje deťom možnosť získať základy anglického jazyka
- zručnosti v oblasti IKT a pohybových aktivít
- elokované pracovisko SúZUŠ – odbor hudobný, výtvarný, modelovanie
- organizovanie lyžiarskeho a plaveckého výcviku

Zápis detí do MŠ

V prípade, že máte záujem zapísať Vaše dieťa do našej materskej školy, prosíme Vás o vyplnenie prihlášky dieťaťa do MŠ v termíne **do 31. 5. 2021**, ktorá sa nachádza na našej stránke **www.skolatomasazanovita.sk**. Vzhľadom na vzniknutú situáciu nie je potrebné prihlášku potvrdiť u lekára. Vyplnenú prihlášku, prosíme, zašlite na mailovú adresu školy **szstzanovita@gmail.com**.

Deti do materskej školy prijímame počas celého roka, uprednostníme však tie, ktoré budú mať prihlášku podanú do 31. 5. 2021.

Bližšie informácie:

tel.: 043/430 68 36, **mobil:** 0907 877 334, **e-mail:** szstzanovita@gmail.com

MČ Košúty

Priestor pre psičkárov v Košútoch

■ Na základe požiadaviek výborov mestských častí, Útvar hlavného architekta vypracoval návrh na možné umiestnenie výbežísk pre psov v meste Martin. Konkrétne pre mestské časti Košúty, Sever, Ľadoveň, Záturčie, Priekopa. Zámerom bolo vytvoriť podmienky a vytipovať na území mesta verejné priestory a lúky určené na venčenie a možnosť voľného pobytu psov.

Výbehy pre psov sa u psičkárov tešia veľkej obľube v mnohých mestách. Psy sa v nich môžu voľne pohybovať a majitelia ich môžu cvičiť a trénovať. No pri výbere lokalít je potrebné prihliadať aj na prípadné negatívne reakcie od obyvateľov obytných zón.

Príklady výbežísk v iných mestách ilustračné foto

Pre spomínané mestské časti architekti navrhli lokality verejnej zelene, kde je už v súčasnosti registrovaná koncentrácia väčšieho počtu psov, lokality vo väčšej vzdialenosti od bytových domov, v okrajových častiach, vo väčšej vzdialenosti od bytových domov.

Areál na výbežisko by mal byť oplotený pletivovým plotom, vybavený košom na psie exkrementy.

Priestor je vhodné doplniť mobiliárom, lavičkami, príp. drobnými hernými prvkami, prekážkami pre psov. Odporúča sa aj upraviť režim prevádzkových hodín a zabezpečenie poriadku vo výbehu pre psov v spolupráci s mestskou políciou a mestom.

V Košútoch sa uvedenej problematike dlhodobo venuje poslanec Dalibor Steindl. Položili sme mu niekoľko otázok.

– Vieme, že o vybudovanie výbežiska v Košútoch sa snažíte už niekoľko rokov. Kedy to začalo?

Táto aktivita vychádza ešte z iniciatívy, ktorú sme odštartovali už v roku 2015 ako iniciatíva KLAS, dnes je to občianske združenie. Bola to jedna z aktivít, ktorá sa volala Pes

Zásobník vreciek na psie exkrementy foto: D. Steindl

v meste. Jej cieľom bolo vrátiť vhodnou formou psičkárom poplatky, ktoré platia mestu za to, že majú doma štvornohého miláčika.

– Čo ste robili konkrétne?

Snažili sme sa spolu s priateľmi vlastnými silami rozmiestniť zásobníky s vreckami na psie exkrementy. Aby sme pomohli majiteľom psov, ktorí ich chodili vybehať, udržiavať čistotu a nezanechať po psíkoch na verejných priestranstvách nič, čo tam nepatrí. Aj takto sme sa snažili prispieť k opilovaniu dosť ostrých hrán medzi psičkármi a ostatnými obyvateľmi.

Chcel som, aby sme ukázali mestu Martin, aká je cesta, čo môže robiť pre komunitu majiteľov psov.

Bohužiaľ, v tom období sa nepodarilo mesto presvedčiť, aby sa k tejto aktivite pridalo. Doteraz je na pleciah individuálnych aktivistov.

– Ale dnes je situácia predsa len citelne lepšia. Čo sa zmenilo?

Našťastie sa mi v súčasnom volebnom období podarilo v rámci mestskej časti získať menšiu dotáciu na umiestnenie a osadenie

Výbežisko v Košiciach ilustračné foto

ďalších troch nových zásobníkov na vrecká. Osadili sme ich v minulom roku a plnia svoju funkciu pri detskom ihrisku v Košútoch I., ako aj pri populárnom jazierku. Miesta boli vytipované samotnými občanmi.

– Okrem tejto aktivity ste sa snažili aj o vybudovanie výbežiska. Čo ste pre to robili?

Máte pravdu, aktivita so zásobníkmi nebola osamotená. Ešte v roku 2018 som písal Program rozvoja Košút. Ako jednu z hlavných priorít som určil vytvorenie výbežiska, ktoré by pomohlo oddeliť voľný výbeh psov od sídliska. Veľmi dobre vieme, že voľný výbeh psov je v intraviláne mesta obmedzený, ale niektoré psy naozaj potrebujú aj voľný pohyb bez vôdzky. To im umožní práve výbežisko. Spolu s poslancami našej mestskej časti a pracovníkmi Útvaru hlavného architekta sme vytipovali vhodnú lokalitu. Najvhodnejším sa nám zdalo miesto v oblasti Hrádku („Atiláku“) neďaleko jazierka.

Výbežisko v Hlohovci ilustračné foto

Naším zámerom je vybudovanie oploteného výbežiska, kde sa budú cítiť bezpečne psičkári aj nepsičkári. Bude tam vytvorená základná infraštruktúra a agility prvky, aby sa mohli psíky vyšantiť a neboli z nich len gaučové psy.

Naša iniciatíva mala pozitívny ohlas aj na Útvare hlavného architekta, šikovné pracovníčky vytvorili koncepciu a dúfam, že na mestských pozemkoch vo vytipovanej lokalite bude výbežisko v blízkej budúcnosti vybudované.

No tým sa naše zámery nekončia. Zónu oddychu a relaxu chceme „potiahnuť“ až k záhradkám a vytvoriť tam atraktívne miesto najmä pre rodiny s deťmi. Veď najmä dnes, keď je pohyb po regiónoch obmedzený, treba si vytvoriť vhodné, príjemné podmienky pre trávenie voľného času vo svojom okolí.

Ján Farský

MČ Záturčie

Dávidovská kúria v Záturčí

■ Pod nohami nám vŕzgal sneh, keď sme prechádzali starým Záturčím, aby sme možno mladšej generácii priniesli niekoľko zaujímavých faktov. S poslancom Tomášom Zanolitom v družnom rozhovore sme sa rozprávali o pláne, ako by sa mali zmeniť historické objekty, ak to čas a financie v tejto pandemickej dobe dovoľia.

Už minulý rok v októbri, na zasadnutí kultúrnej komisie MsZ, sa poslanci zaoberali možnou rekonštrukciou kultúrnej pamiatky Dávidovská kúria. Tento objekt sa do zoznamu kultúrnych pamiatok dostal v roku 2013 a určite si zaslúži obnovu a pozornosť. Tomáš Zanolit vtedy informoval komisiu o možnosti zrekonštruovať tento objekt prostredníctvom dotácie z ministerstva financií, nakoľko

Kúria v súčasnosti

foto: TV Turiec

mesto Martin dostáva každoročne dotáciu ako Centrum kultúry Slovákov, kde by mesto Martin v spolupráci s vlastníkom nehnuteľnosti malo byť žiadateľom.

Pozrime sa na túto kúriu aj z historického hľadiska, okolo ktorej možno často obyvate-

lia mestskej časti chodia, a pritom si ani neuvedomujú, aký skvost pred nimi stojí. Kúria je jednopodlažná trojtraktová, ktorej zrod sa datuje do prvej polovice 17. storočia. Následne k úpravám došlo v 19. storočí. Posledné úpravy boli vykonané v polovici 20. storočia. Má trojtraktovú dispozíciu obdĺžnikového tvaru s podpivničením. Solitér sa nachádza v časti, ktorú miestni poznajú aj ako Riečiny.

Historická fotografia

zdroj: internet

História uvádza, že Dávidovci z Turčianskeho Svätého Petra, ktorí patrili k najstarším šľachtickým rodom, mali veľké majetky v Turci a hrdili sa titulom zeman, neskôr barón. Rod Dávidovcov sa vyčlenil z rodu Zátúreckých zo Záturčia. Zakladateľom rodu bol Dávid Zátúrecký z Dolného Záturčia, Turčianskeho Petra a Istebného, syn Pavla Zátúreckého. Pavel bol synom Petra z Dolného Záturčia, ktorého starým otcom bol legendárny Uzda z Turca a Hosti, zakladateľ rodu Zátúreckých.

V 13. storočí boli Dávidovci jedným z mnohých slovenských šľachtických rodov s titu-

lom zeman. Majetok Dávidovcov v Turci nezahŕňal len spomínanú pamiatku, ale vlastnili aj mnohé ďalšie v okolitých obciach. Treba pripomenúť aj to, že v Dávidovskej kúrii sa narodila a vyrastala aj prvá profesionálna herečka na Slovensku Oľga Borodáčová. Toľko v skratke z histórie.

Pomaly kráčame ďalej a hovoríme nielen o histórii, ale aj o využití tejto kultúrnej pamiatky. Radi by v jej priestoroch urobili pamätne izby: Janka Kalinčiaka, Oľgy Borodáčovej, a jednému z najstarších zemianskych rodov v bývalom Uhorsku – Zátúreckých, ktoré by slúžili aj ako pomôcka učiteľom na exkurzie v tejto lokalite, kde by si žiaci priblížili históriu. Nie je to jednoduché a určite je to beh na dlhé trate, ale poslanci MČ Záturčie nikdy neprestávajú hľadať riešenia, ako by sa to dalo uskutočniť.

Záturčie je momentálne sídlisko plné mladých ľudí a rodín. Pedagóg a lokálpatriot Tomáš Zanolit sa preto aj takouto formou snaží o propagáciu kultúrnej pamiatky, aby si obyvatelia, nielen Záturčia, ale celého mesta uvedomili, že máme okolo seba množstvo krásnych budov a keď nabudúce pôjdete na prechádzku, možno si spomeniete na tento článok a už sa vám nebude zdať budova taká neznáma. Tomáš Zanolit verí, že sa táto dobrá investícia podarí a ako pozná obyvateľov svojho sídliska, aj oni radi pridajú ruku k dieľu, aby tak ako pri každej akcii organizovanej v mestskej časti pomohli.

Jana Cikhartová

MČ Podháj – Stráne

Kruhový objazd dostane novú tvár

■ Všetci ho poznáme, ale doteraz nás nikdy nezaujal. Poslanci MČ Podháj – Stráne pod vedením predsedu Tomáša Ignačka, ktorý nám poskytol rozhovor, sa rozhodli pre dobrú myšlienku a potešia tým nielen obyvateľov tejto mestskej časti, ale všetkých, ktorí ním prechádzajú.

Vizualizácia kruhového objazdu

zdroj: Michal Štiga

Teším sa, že môžem predstaviť finálny návrh riešenia výsadby na kruhovej križovatke Podháj. Každoročnú celoplošnú výsadbu letníčiek nahradíme modernou extenzívnou trvalkovou výsadbou. Termín výsadby bude teraz na jar. Toto riešenie nám prinesie úsporu financií – kedy raz sadíme, prvý rok sa intenzívnejšie staráme a ďalej už rastie svojím vlastným životom (netreba polievať a pod.). Teda do času, kým to prípadne zas nejaký expert nevezme skratkou priamo cez záhon. Okrem finančnej úspory je hlavná výhoda výsadby meniac sa pestrosť počas celého roka. Ostáva nám ešte doladiť formu symbolickú tabule, nech to má správny šmrnc.

Kruhový objazd v lete

zdroj: Michal Štiga

Za spoluprácu ďakujem kolegom poslancom, ktorí podporili tento nápad, ďalej pracovníkom mestského úradu a Útvoru hlavného architekta, šikovnému autorovi návrhu a aktívnemu (niekedy až veľmi) občanovi za vnuknutie prvotnej myšlienky Romanovi Adamjákovu.

Jana Cikhartová

MČ Stred

Štúrovo námestie – historická štvrť v srdci mesta

■ V rokoch 1956 – 1958 vznikla na pozemkoch bývalých záhrad medzi Hlavnou ulicou (dnes Ul. M. R. Štefánika) a Ul. P. O. Hviezdoslava podľa projektu architekta Aladára Búzika Štúrova štvrť. Na priečeliach domov sa doteraz zachovali prvky ľudovej tradície a v susedstve historickej pešej zóny dnes poskytuje Štúrovo námestie príjemné a tiché prostredie.

Poslanci mestskej časti Stred sa s architektmi, ochranármi, odborníkmi v doprave a, samozrejme, s obyvateľmi Štúrovho námestia pravidelne venovali a venujú tejto historickej a jedinečnej štvrti v srdci mesta.

„Štúrova štvrť je srdcom nášho mesta, ale aj jeho vizitkou a vstupnou bránou do pešej zóny. Preto je naším cieľom, aby sme ju stále zveľaďovali, aj keď sme výrazne limitovaní finančnými prostriedkami“, povedal Igor Homola, obyvateľ Štúrovej štvrte a poslanec za mestskú časť Stred.

Pred pár rokmi sa tu revitalizovala zeleň, odstránili sa staré a nebezpečné stromy, nová výsadba vznikla pri parkovisku na východnej strane. Zo všetkých strán sa vybudovali chodníky zo zámkovej dlažby, obnovili sa asfaltové povrchy a pribudli nové parkovacie miesta. Už niekoľko rokov tu funguje v spolupráci s parkovacou spoločnosťou Turiec, a. s., rezidentské parkovanie, ktoré sa dnes zavádza v celom meste.

V podchode, od Ul. Hviezdoslavovej, bolo inštalované osvetlenie kvôli bezpečnosti chodcov a pred vstupom do podchodu bol nedávno vyrovnaný a vymenený asfaltový povrch.

Každoročne na jar a na jeseň v rámci očisty mesta sú v „Štúrke“ pristavené veľkokapacitné kontajnery. V posledných rokoch tu na Deň Zeme brigádovali žiaci a učitelia zo ZŠ P. Mudroňa, ktorí vyzbierali odpadky. V celej Štúrovej štvrti pribudli aj nové odpadkové koše.

V severnej a južnej časti štvrte boli osadené nové detské hracie prvky – domčeky,

Nové hracie prvky v „Štúrke“

foto: autor

šmýkačky a hojdačky. Podľa nového zákona sa v blízkej budúcnosti musia odstrániť staré kovové preliezačky, ktoré nemajú bezpečnostný certifikát.

Aj parkovanie sa v nedávnej dobe podarilo vylepšiť a rozšíriť. Na východnej strane bolo vybudovaných po zámene pozemkov so súkromníkom 15 nových parkovacích miest a na pôvodných sa obnovil asfaltový povrch. Tento rok by malo v západnej časti pribudnúť 8 parkovacích miest a tiež nové stojiská pod smetné nádoby. Žiadosti na nové parkova-

Nové parkovisko v Štúrovej štvrti

foto: autor

cie miesta sú aj zo severnej strany, ale tam patrí pozemok súkromnému majiteľovi. VMČ Stred spoločne s MsÚ so súkromníkom viackrát rokoval, ale zatiaľ nedošlo k dohode. Do vnútroblokov s parkovaním poslanci nechcú ísť, lebo Štúrovo námestie by tak stratilo svoj charakter s pokojnou tvárou.

Najbližším cieľom VMČ Stred v spolupráci s obyvateľmi je rekonštrukcia kovových zábradlí, ktoré lemujú všetky chodníky a predzáhradky na Štúrovom námestí. Veľká časť z nich je poškodená, pokrivená a zhrdzavená. Poškodené treba odstrániť, zachovalé ošetriť

Štúrovo námestie 1 – nový prístupový chodník

foto: autor

a natrieť. Útvar hlavného architekta mesta Martin odporučil natrieť zábradlia neutrálnym farebným odtieňom RAL 7003. Súčasne

Poškodené zábradlie treba zrekonštruovať

foto: autor

treba revitalizovať živé ploty a dosadiť ich tam, kde chýbajú, alebo kde sú polámané a zničené. Na kompletnú obnovu nemá mestská časť toľko finančných prostriedkov, ale poslanci chcú urobiť všetko preto, aby „Štúrka“ opeknela.

„Je to príjemné miesto na bývanie, ľudia tu majú blízko k sebe... Potrebovali by sme ešte orezať konáre stromov, ktoré rastú v bezprostrednej blízkosti domov. Máme prísľub z VMČ Stred na premiestnenie kontajnerov na odpad a na vytvorenie nového stojiska na Štúrovom námestí 9 a 11. Treba nám tiež obnoviť asfalt v podchode,“ zhrnula Oľga Vestenická, ktorá býva v Štúrovom námestí 35 rokov a je tu aj dlhoročnou predsedkyňou SVB.

Poslanci VMČ Stred radi privítajú aj ďalšie podnety a pripomienky nielen obyvateľov Štúrovej štvrte, ale aj ostatných Martinčanov, ktoré dopomôžu ku krajšiemu okoliu ich bydliska. Námety môžu doručiť písomne do poslaneckých schránok na prízemí MsÚ, alebo poslať elektronickou poštou (kontakty sú na webe www.martin.sk), alebo zaslať do redakcie Martinských novín.

Bruno Horecký

Štúrovo námestie 9 a 11 – miesto pre nové parkovisko

foto: autor

MČ Ľadoveň – Jahodníky – Tomčany

Na Ľadovni chcú novú telocvičňu

■ Na sídlisku Ľadoveň chýba mestská telocvičňa vhodná pre hádzanú, basketbal, volejbal a ďalšie halové športy. Poslanci za túto mestskú časť navrhujú vybudovať novú telocvičňu v areáli Základnej školy Jozefa Kronera.

Tejto myšlienke sa dlhšiu dobu intenzívne venuje poslankyňa Marína Gallová. O zámere nám povedala:

„Mestská časť Ľadoveň – Jahodníky – Tomčany je najväčšou z mestských častí v Martine, čo si, nepochybne, vyžaduje existenciu dvoch základných škôl – jednu v Jahodníkoch – ZŠ N. Hejnej a jednu na Ľadovni – ZŠ J. Kronera.

Práve Základná škola J. Kronera na Ľadovni je špecifická v prístupe k ekologickému poja-

Takto má vyzeráť nová telocvičňa

tiu modernej doby, kedy je už pre všetkých jej žiakov úplne prirodzené separovanie odpadov, či úcta k prírode a ekológii.

Veľmi vítam snahu pani riaditeľky aj s celým kolektívom školy o vytvorenie akéhosi ekologického ostrovčeka priamo na Ľadovni, ktoré je s určitou istotou hodné nasledovania. Nie náhodou sa táto škola hrdí aj titulom „zelená škola“.

Snaha o zatraktívnenie školy však nie je len v rukách pani riaditeľky, ale aj mesta, a preto je pre mňa veľmi podstatné podporiť tento ekologický rozmer a ešte ho doplniť aj o rozmer pohybový. Preto ešte na začiatku volebného obdobia došlo k plánovaniu novej výstavby v rámci areálu školy, kde by mala stáť funkčná veľká telocvičňa, čo by umožnilo aj rozvoj športových a pohybových tried v rámci tejto školy.

Na Ľadovni nám chýba funkčná mestská

Pohľad na plánovaný objekt z výšky

telocvičňa, ktorá by spĺňala parametre pre indoorové športy akými sú hádzaná, basketbal, volejbal a iné. Pokiaľ chceme deti viesť k pohybu a športu, a to chceme, je veľmi dôležité, aby sa nám podarilo tento projekt na Ľadovni realizovať a vytvoriť tak zázemie pre trénerov a školu, aby mohli pohybové aktivity u detí rozvíjať.

Návrh umiestnenia veľkej telocvične je v rámci územia vymyslený tak, aby nezaťažil dopravu na sídlisku a prístup sa rieši zo strany cesty na Medokýš. To znamená, že i v prípade organizácie športových podujatí by netrpelo sídlisko a prístup pre všetky športujúce deti by bol zabezpečený.

Prepojenie myšlienky zelenej školy so zameraním na šport a vzdelanie je istá vízia, akým spôsobom by sa školstvo v Martine malo uberať. Preto si myslím, že je dôležité zrealizovať tento pilotný projekt, aby sme školstvu pomohli a posunuli ho vpred, pričom dúfam, že v budúcnosti budú v iných mestských častiach na tento projekt ako úspešný nadväzovať aj iné základné školy.“

Riaditeľka školy Jaroslava Paulovičová je tiež presvedčená, že telocvičňa je potrebná:

„Kronerka“ je komorná sídlisková škola, ktorá dlhodobo žije komunitne a snaží sa viesť svojich žiakov k zdravému a zodpovednému spôsobu života. V zmysle hlavnej myšlienky školského vzdelávacieho programu „Po zelenej...“ je škola prioritne orientovaná na integráciu športu, environmentálnej výchovy a zdravého životného štýlu do výchovno-vzdelávacieho procesu. Zásluhou rozšíreného vyučovania telesnej a športovej výchovy v každom ročníku dosahujú žiaci našej školy výborné výsledky v rôznych špor-

tových súťažiach. V snahe o rozvoj nadšenia žiakov pre športové aktivity a rovnako ich podnietenia k dosahovaniu ambicióznějších výkonov, vytrvalosti a húževnatosti, zohráva projekt výstavby športovej haly v areáli našej školy kľúčovú pozíciu. Vybudovaním profesionálneho, bezpečného a podnetného prostredia bude možné viesť žiakov cestou k profesionálnemu športu, rozšíriť ich záujem o netradičné športy a objaviť nové talenty. Športová hala sa tak stane významným didaktickým prostriedkom, plne integrovaným nielen do odbornej výučby telesnej a športovej výchovy, mimoškolskej činnosti, ale aj do podpornej terapie pri práci so žiakmi so špeciálnymi potrebami.

Štúdia – pôdorys umiestnenia telocvične

Vybudovanie novej telocvične podporuje aj predseda VMČ Ľadoveň – Jahodníky – Tomčany, Imrich Žigo:

„Výbor našej mestskej časti prerokoval na svojom rokovaní 4. februára 2021 zámer výstavby novej, veľkej telocvične pri ZŠ J. Kronera s Útvárom hlavného architekta ako aj s Útvárom hlavného inžiniera mesta Martin.

Poslanci požiadali oba útvary, aby sa mesto Martin zapojilo s týmto projektom na výstavbu telocvične na ZŠ Kronera 25 do prípadnej budúcej výzvy na grant, a to s takým návrhom, ktorý by vyhovoval špecifickým finančným parametrom výzvy.

VMČ súhlasil s výberom finančne výhodnejšieho variantu telocvične (polkruh) a požiadalo zabezpečiť vypracovanie potrebnej projektovej dokumentácie.“

Ján Farský

Otázky čitateľov

Prečo sú kontajnery na kuchynský odpad také veľké? Kde vyseparovaný kuchynský odpad skončí? Eva, 55 rokov

Veľkosť kontajnerov je ovplyvnená vo-

zidlami, ktoré firma Brantner Fatra používa na zber a likvidáciu odpadu. Kuchynský odpad sa bude zbierať podľa harmonogramu, nie podľa množstva samotného odpadu

v kontajneri. Dôležité je, aby sa v kontajneroch nenachádzali igelitové vrecúška, tégliky ani plastové fľaše. Odpad sa bude odvážať do bioplynovej stanice mimo región Turca.

MČ Priekopa

Obyvatelia mestskej časti Priekopa sú nespokojní s dodávateľom elektrickej energie

■ Meteorológovia už pár dní predtým avizovali nízke teploty nielen v noci ale aj cez deň. Kto si myslel, že len strašia, bol na hlbokom omyle. V takomto počasí sa každý teší na teplo domova. Len v našej mestskej časti toto skončilo, doslova, pohromou.

Ako nám povedal poslanec MČ Martin Hudec, „od 28. 1. 2021 ma kontaktovali občania našej mestskej časti, že im bola vypnutá elektrická energia. Ako ma informovali, tak keď kontaktovali zákaznícke centrum, tam im bolo povedané, že oni si splnili svoju povinnosť a poslali informáciu na mesto Martin a mesto má upozorniť svojich občanov na prerušenie elektrickej energie. Mimochodom, na stránke SSE nebola uvedená žiadna odstávka. Mesto Martin si svoju povinnosť splnilo a uviedlo informáciu na svojej internetovej stránke. Ale, povedzme si otvorene, obyvatelia, ktorí bývajú na Uliciach Sučianska a Priekopská sú väčšinou v dôchodkovom veku a nepracujú s internetom na dennej báze a tiež nevedia, kde si majú takéto informácie vyhľadať. Ocitli sa tak napospas osudu v zime a len čakali čo sa deje, ďalšou skupinou obyvateľov sú deti, ktoré majú dištančné vzdelávanie a rodičia nevedeli čo sa deje. V tomto období je vrchol arogancie, keď je zákaz vychádzania a ľudia sa majú dozvedieť o odstávke z internetovej stránky. Možno keby to bola hodina, dve ale bolo to denne od rana do poobedných až večerných

hodín, niekoľko dní a stále to trvá. Občan, keď nezaplatí načas, tak mu vedľa poslať SMS, list a následne vás vypnú. Túto situáciu riešila aj TV TA3, pre ktorú sa hovorca SSE vyjadril, že musia riešiť akcie aj v tomto období. Chcem sa spýtať za našich obyvateľov mestskej časti, kde a akú investičnú akciu riešia v tomto období, keď je zákaz vychádzania, deti sú doma, nehovorím o poruchách, ale o investičnej akcii, to už nepočkalo, kým bude teplejšie, akciu robila podľa značiek áut subdodávateľská firma, tak to určite nebola havária, na autách bola firma Petrostav. Považujem to za vrchol arogancie moci, že sa takto správajú firmy. Ako poslanec požadujem adekvátne vysvetlenie a nie naučené frázy, ľudia si to v tejto dobe nezaslúžia, a mali by sa začať správať tak, že „náš zákazník, náš pán“ len, bohužiaľ, je to opačne, dodávateľ je pán a zákazník – odberateľ nič. Pevne verím, že sa to napraví a takéto situácie nebudú vznikať.“

Veľmi veľké rozhorčenie neskrývala ani obyvateľka tejto mestskej časti MUDr. Denisa Krivušová Lacková. Keďže veľmi dobre pozná obyvateľov, na vlastnú päsť iniciatívne začala situáciu monitorovať a snažila sa nielen kvôli sebe, ale aj pre dobro občanov na dotknutých uliciach, situáciu riešiť. V prvom rade volala na SSE, tam jej síce zdvihli telefón hneď, ale kým získala informáciu a kontakt na kompetentnú osobu a mailovú adresu kam sa má obrátiť, bol jej tlak na hranici infarktu. Samozrejme, mail poslala a dokonca sa dočkala aj spätnej väzby, že na odpoveď majú 30 dní. Nakoniec jej oznámili, že toto bola plánovaná odstávka. V tomto momente skoro skolabovala. Veď, samozrejme, dokáže pochopiť, že sú plánované údržby alebo odstávky, ale jej mozog nedokázal chápať, prečo sa to má robiť práve v tom najnevhodnejšom čase, keď počas pandémie sú občania doma, na vládou nariadenom home office, pokiaľ je to len trochu možné. Keď je vonku neskutočná zima,

ktorá dom alebo byt vychladí na chladničku za niekoľko hodín. V bytoch sa majú zdržiavať celé rodiny, aby dodržali zákaz vychádzania, a sú teda odkázaní na elektrinu. Potrebujú ju nielen na kúrenie, ale aj na iné činnosti. Výpadok elektriny znamená aj výpadok wifi, teplej vody a, v konečnom dôsledku, aj svetla. Nuž, romantický večer pri sviečke by sa ešte dal prežiť, ale ako si uvariť alebo ohriať jedlo, to už je iná otázka. Ako povedala MUDr. Krivušová, toľko peripetií ohľadom informovanosti občana, je v našej byrokratickej spoločnosti, že to je neúnosné. Elektrárne dokážu zákazníka odpojiť od elektriny v priebehu

Rekonštruované vedenia v Priekope foto: TV Turiec

pár minút, ale postarať sa o informovanosť o takejto udalosti, ktorá je naplánovaná, to im robí problém. Tak isto si myslí, že aj keď to bolo plánované, mal možnosť manažment elektrární to v takomto nepríjemnom počasí preložiť na termín, kde by to občan až tak nepocítil, alebo je potrebné do budúcnosti občanovi skôr a konkrétne o takomto výpadku informovať. Nie každý sedí celý deň pri internetových stránkach a nie každý má, dokonca, internet doma. Ona sama povedala, že informáciu o odstávke našla nakoniec na stránke mesta, ale túto stránku navštívila prvýkrát. Myslíme si, že by do budúcnosti mala SSE skôr informovať občanov a, hlavne, najsť aj inú formu, ako je len zverejnenie na stránke mesta.

Jana Cikhartová

Stará trafostanica v Priekope foto: TV Turiec

Krátke správy z mesta Martin

Výsledky 1. kola súťaže EHMK 2026

Mesto Martin sa aktívne zapojilo do projektu Európske hlavné mesto kultúry 2026. Prezentácia pred odbornou porotou z Ministerstva kultúry SR prebiehala on-line formou v stredu 3. februára 2021 z priestorov Slovenského komorného divadla. Všetkých 7 účastníkov súťaže sa výsledky dozvedelo v piatok 5. februára popoludní. Do ďalšieho kola porota posunula Nitru, Trenčín a Žilinu.

Prerušenie dodávky elektrickej energie

Dodávka elektrickej energie na odberné miesta, či už vo firmách, školách alebo domácnostiach v našom meste je zabezpečovaná Stredoslovenskou distribučnou, a. s. V zmysle ustanovenia § 31 odsek 2 písm. t) zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike je spoločnosť povinná ohlásiť plánovanú odstávku aspoň 14 dní vopred na príslušnú obec kde sa odberné miesto nachádza. Povinnosťou mes-

ta je informovať občanov. Takéto oznámenia mesto Martin umiestňuje na úradnú tabuľu pred Mestským úradom, www.martin.sk, ale aj posielaním e-mailov po zaregistrovaní sa na www.martin.sk/abo. O plánovaných odstávkach sa odberateľ elektrickej energie môže dozvedieť aj zaregistrovaním sa na www.ssd.sk, v časti elektronické služby. Pri registrácii je potrebné vedieť číslo elektromeru alebo odmerného miesta.

TV Turiec

MČ Sever

Detské ihriská na Severe prejdú obnovou

■ **Vláda SR prijala zákon č. 371/2019 Z. z. o základných požiadavkách na bezpečnosť detského ihriska a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý je účinný od 1. januára 2020. Zákon definuje bezpečnostné požiadavky, ktoré majú detské ihriská spĺňať nielen ako samostatné prvky, ale ako celok. Požiadavky sa týkajú povrchu tlmiaceho náraz, rozmiestnenia jednotlivých prvkov (zariadení), prísľušenstva detského ihriska a jeho označenia informačnou tabuľou. Na otázky o tom, čo to znamená pre detské ihriská na sídlisku Sever nám odpovedal predseda VMČ Jozef Kríštoffy.**

– Ako bude vyzerat' realizácia tohto zákona v praxi?

„Podľa prijatého zákona musia všetky ihriská spĺňať aspoň minimálne bezpečnostné a prevádzkové požiadavky a musia prejsť auditom. Momentálne čakáme na vykonávaciu vyhlášku k prijatému zákonu. V zákone je určené prechodné obdobie do konca roka 2021. Po tomto dátume by už mal byť taký stav, že nevyhovujúce prvky, ktoré sa nedajú rekonštruovať aby spĺňali normy, musia byť odstránené. Niektoré prvky a ihriská sa iba zrekonštruujú – dopadové plochy, obnovia sa zábradlia, či odstránia ostré hrany... Všetko musí spĺňať stanovené normy. Niektoré prvky budeme musieť vymeniť.“

Niektoré zastarané prvky budú odstránené, alebo upravené
foto: archív MsÚ Martin

– Ako prijali zákon samosprávy?

„Zákon sa stretol s pomerne veľkou nevôľou samospráv na Slovensku najmä pre svoju finančnú náročnosť. Pretože v súčasnosti je veľa prvkov na ihriskách funkčných, no nespĺňajú kritéria podľa nového zákona a pravdepodobne budú musieť byť odstránené. To určite vyvolá negatívnu odozvu od občanov. Mestá a obce však nemajú prostriedky na to, aby všetky tieto prvky v krátkom čase nahradili novými, certifikovanými, pretože im to rozpočet neumožňuje. Okrem toho musia prejsť vstupnou kontrolou, ďalšími pravidelnými revíziami a to sú ďalšie výdavky. Ani obnova prvkov tak, aby spĺňali nové pod-

mienky, nie je lacná. Napríklad certifikovaná dopadová plocha pod hojdačku sa pohybuje skoro v cene celej konštrukcie hojdačky. Hovoríme o sume aj okolo 1 000 eur a viac.“

– Aká je situácia v našom meste?

„Všetky detské ihriská, ktoré sú vo vlastníctve mesta prešli predbežnou kontrolou, aby sme mali predstavu, čo nás čaká. V rozpočte pre rok 2020 sme schválili pol milióna eur na detské ihriská.“

Pre korona krízu sa však peniaze presunuli späť do rozpočtu na krytie výdavkov spojených s pandemiou.

Aj funkčné ihriská sa budú musieť prispôbiť novému zákonu
foto: archív MsÚ Martin

Ja som viackrát apeloval na vedenie mesta, že vzhľadom na prijatý nový zákon, bude potrebné vyčleniť peniaze práve na obnovu a budovanie nových prvkov, pretože množstvo starších budeme musieť zrušiť.

Vzhľadom na novú situáciu a finančné nároky, je dnes trendom budovať radšej menej, ale väčších detských ihrísk s väčším množstvom prvkov, ako osadzovať jednotlivé prvky medzi obytné domy. Pretože už aj jeden prvok sa považuje za ihrisko, ktoré musí mať informačnú tabuľu, revíziu atď. Čiže z vykonávacieho hľadiska, údržby a bezpečnosti je oveľa výhodnejšie veľké ihrisko. Pre deti je tiež lepšie, keď majú na hranie čo najviac prvkov na jednom ihrisku.

– Čo sa bude diať s detskými ihriskami na sídlisku Sever?

„Na jar vykonáme obhliadku s príslušným odborom MsÚ. Budeme musieť rozhodnúť, čo s ktorými prvkami urobíme. Nevyhovujúce na základe zákona musíme zrušiť. Pretože mesto si nemôže dovoliť vedome porušovať zákon. Ostatné prvky budeme musieť prispôbiť novým normám. Niekde pridať dopadové plochy, niekde urobiť nové nátery. Dúfam, že sa nájdu peniaze a namiesto odstránených atrakcií budeme môcť aspoň čiastočne zakúpiť a vybudovať nové.“

Ján Farský

Martin včera a dnes

Ulica na Dolumestí

Historická fotografia zachytáva západnú stranu Hlavnej ulice na Dolumestí. V rohovom Ivaškovskom dome, kde bola v 50. rokoch 20. storočia „Opravovňa obuvi“, bol v minulosti hostinec „U Šimku“. V dome vedľa bola istý čas redakcia Národných novín. Vysoká budova v pozadí patrila najstarším tlačiarňam v Turč. Sv. Martine – KÚS-u. Kníhtlačiarsky účastinársky spolok bol založený v roku 1869. Túto historickú budovu KÚS-u zbúrali v roku 1984.

Ivaškovský dom – opravovňa obuvi, hostinec
foto: z knihy Martin včera a dnes

Ostatné domy asanovali v polovici 60. rokov minulého storočia a od roku 1966 sa začalo na ich mieste s výstavbou moderných budov pre Tlačiarne SNP. Výstavba prebiehala v niekoľkých etapách. V druhej etape, v rokoch 1969 až 1974, bola postavená výšková budova, ktorá tvorila novú dominantu Nám. S. H. Vajanského. Plány nových budov vytvorili architekti Jozef Rovňák a Benedikt Fencík. Po 55 rokoch sa dnes obraz Dolumestia opäť mení. Budovy, ktoré boli postavené v rokoch 1966 až 1991, budú asanované pre novú výstavbu.

Výšková budova Tlačiarne SNP
foto: z knihy Martin včera a dnes

Onedlho tak budú obidve fotografie už len minulosťou a zostanú ako spomienka uložená v „Historickom fotoalbe“.

Igor Dobrovolný

Martin – mesto knihy

■ Niet pochýb o tom, že dejiny nášho mesta sú nerozlučne zviazané s literárnou tvorbou, knihami a kníhtlačou. Na vytváraní a formovaní slovenskej knižnej kultúry sa počas množstva rokov výrazne podieľali autori, inštitúcie, vydavateľstvá a tlačiarne sídlia v Martine. Dnes sa môžeme s dlhou a nevsednou históriou spätou s literatúrou, zoznámiť v SNK – Literárnom múzeu.

Múzeum sídli v historickej I. budove Matice slovenskej. Jej základný kameň položili 6. apríla 1864. A už v roku 1870 v nej sprístupnili prvú národnú múzejnú expozíciu archívneho, knižného, galerijného a národopisného zamerania. Literárne múzeum SNK ako ústredné literárne múzeum na Slovensku v tejto budove sídli od roku 1992. Jeho základným poslaním je budovanie a spravovanie databázy údajov o predmetoch a dokumentoch so vzťahom k slovenskej literatúre z územia Slovenskej republiky a zahraničia.

Od Veľkomoravskej ríše po realizmus a slovenskú modernu

Literárne múzeum SNK má pre návštevníkov pripravenú prehliadku stálej expozície dejín slovenského písomníctva od 8. storočia nášho letopočtu až po I. svetovú vojnu.

Expozícia je rozdelená chronologicky do deviatich častí. Návštevníci si pri prehliadke môžu najprv pozrieť Národnú dvoranu a potom sa postupne môžu zoznámiť s jednotlivými etapami vývoja literatúry na našom území:

- Veľkomoravská ríša – kolíska slovanského písomníctva (800 – 1000).
- Nové konštituovanie stredovekej literatúry

po vzniku Uhorského štátu (1000 – 1500).

- Renesančná a humanistická literatúra (1500 – 1650).
- Literatúra na Slovensku v období baroka (prvá polovica 17. stor. – druhá polovica 18. stor.).
- Osvietenstvo a počiatky národného obrodnenia (1780 až 1820).
- Klasicizmus (1820 – 1840).
- Romantizmus (1840 – 1880) a matičné roky (1863 – 1875).
- Realizmus a slovenská moderná (1870 – 1918).

Mnísi prepisovali knihy ručne

Pozornosť návštevníkov pri prehliadke pútajú i originálne výtvarné diela slovenských umelcov, historický nábytok a rôzne písacie potreby od najstaršieho obdobia.

Zaujímavá a veľmi hodnotná je celá expozícia. Ale návštevníci si môžu na vlastné oči pozrieť napríklad vernú kópiu stredovekého stola, za ktorým sedávali stovky, či tisícky stredovekých mníchov a poctivo prepisovali celé desaťročia od rána do zotmenia, písmenko po písmenku, knihu po knihe. Sedeli pri tom na tvrdých drevených stoličkách a používali, samozrejme, stredoveké písacie potreby. Takto krvopotne sa kedysi množili knihy. Návštevníci môžu v múzeu vidieť i klenoty knižnej kultúry. Patria medzi ne faksimile (verné kópie) a originály významných písomností, ktoré vznikali uvedeným spôsobom. Nádherné sú náboženské spevníky Bratislavské graduály z roku 1487 s bohatými, krásnymi ilumináciami (ilustráciami). Veľmi zaujímavá

a cenná je i Kremnická mestská kniha z roku 1426, tiež ručne písaná a ilustrovaná.

Tlačiarenský lis, aj okuliare batka Škultétyho

Po ručnom prepisovaní kníh nastupuje etapa kníhtlače. Za vynálezcu kníhtlače sa považuje Johannes Gutenberg, ktorý zdokonalil tlačiarenský stroj. V roku 1455 vytlačil tzv. 42-riadkovú Bibliu. V období medzi vynálezom kníhtlače

Bratislavské graduály pochádzajú z roku 1487

foto: autor

a koncom 15. storočia vznikali prvotlače – inkunábuly. Sú to najstaršie tlačene knihy. Inkunábuly tiež možno uvidieť v expozícii. A pozrieť si môžeme aj spomínaný tlačiarenský lis. Je to lis levočského kníhtlačiara Brewera z roku 1668, na ktorom sa tlačili aj Komenského diela a iné významné tlače.

V expozícii sa nájdu aj originálne diela slovenských umelcov. A tiež osobné predmety autorov, napríklad orlie pero Jozefa Miloslava Hurbana, písacie potreby Boženy Slančíkovej-Timravy, či okuliare, ktoré nosil batko Škultéty. Aj prostredníctvom týchto predmetov sa môžu návštevníci v mysli ľahšie preniesť do doby, keď literárne diela autorov vznikali.

Ján Farský

Inkunábuly, text je tlačný, ilustrovaný ručne

foto: autor

Tlačiarenský lis z roku 1668

foto: autor

Martinský kultúrny kalendár

■ **Veľmi ma teší, že v rubrike Martinský kultúrny kalendár spoločne poodhalíme históriu osobností a budov nášho jedinečného mesta. Do skorého čítania!**

Gašparíkov dom

Na križovatke Ulíc 29. augusta a A. Kmeťa sa nachádza dom, ktorý Martinčania dôverne ešte aj po rokoch poznajú ako „Gašparíkov dom“. Svojmu účelu už roky neslúži – vystriedalo sa v ňom aj viacero obchodov. Známy bol obchod s hudobníkmi (Supraphon a Opus) a od 90. rokov tu mali svoju predajňu mobilní operátori. Za čias Jozefa Gašparíka sa v tomto dome nachádzalo od roku 1895 kníhkupec-

zdroj: Igor Dobrovolný

tvo a papiernictvo a od roku 1897 k tomu pribudla aj vlastná kníhtlačiareň. Po smrti Jozefa Gašparíka si tlačiareň prenajal a neskôr odkúpil tlačiar Jozef Táborecký. Jeho tlačiareň tu pôsobila až do znárodnenia v roku 1950.

Jozef Gašparík

Učil sa za sadzača v tlačiarňi V. Horňanského, no pokračoval v KÚS-e v Turč. Sv. Martine.

Po vyučení zostal v KÚS-e pracovať až do roku 1888, kedy odišiel do novozaloženej

tlačiarne Karola Salvu v Ružomberku. Do Turčianskeho Svätého Martina prichádza natrvalo v roku 1895.

Gašparík kníhkupec

Ako kníhkupec vybudoval veľmi dobre organizovanú sieť kníhkupectiev. Vďaka tomu ho českí národovci volali „slovenským Krameriom“.

Gašparík vydavateľ

Vydal viac ako 140 titulov, pričom cez 20 bolo z jeho vlastnej tvorby. Zameriaval sa na vydávanie slovenských diel a diel slov. spisovateľov.

Známa je jeho príručka „Dížeň, mäččeň a ypsilon“, ktorá sa stala základným zdrojom pri výučbe slovenského pravopisu.

foto: SNK Martin

Ako spisovateľ publikoval v Národných novinách, v časopise Černokňažík a rôznych kalendároch. Publikoval pod pseudonymom Jozef Leštinský (podľa jeho rodiska Leštiny na Orave).

Gašparík tlačiar

Jozef Gašparík bol veľmi činný a zručný. Vo svojej tlačiarňi knihy sám ručne sádzal, tlačil, viazal a orezával. Napokon ich sám aj expodoval a predával.

foto: SNK Martin

Gašparík kultúrny činiteľ

Hneď po príchode do Turč. Sv. Martina sa zapojil do kultúrneho diania v meste. Stal sa členom divadelného súboru Slovenského spevokolu. Tu vytvoril okolo 150 postáv. Bol členom Muzeálnej slovenskej spoločnosti, podpredsedom Slovenského spevokolu a v rokoch 1924 až 1927 jeho predsedom. Slovenskému spevokolu dlhé roky viedol kroniku. Ďalej bol členom Zväzu kníhkupeckých a nakladateľských ČSR.

Jeho smrť bola nečakaná. V kostole ho skoliť náhly infarkt.

V tomto roku si pripomíname 160. výročie narodenia a 90. výročie úmrtia Jozefa Gašparíka. Narodil sa 10. februára 1861 v Leštínach na Orave a zomrel 4. 6. 1931 v Turč. Sv. Martine.

Igor Dobrovolný

foto: SNK Martin

Športoví veteráni Turca

■ **Milí športoví priatelia, je pre mňa potešením, že sa vám môžem v nasledujúcich číslach Martinských novín prihovárať prostredníctvom životných príbehov ľudí, ktorí v posledných sto**

rokoch tvorili a písali históriu martinského a turčianskeho športu.

Viacerí zo športových veteránov boli

úspešnými reprezentantmi a účastníkmi OH, či iných vrcholných podujatí Európy a sveta. Väčšina z nich však patrila a patrí medzi usilovných „mravcov“, bez ktorých by tí ostatní nikdy nedosiahli žiadne úspechy – učitelia, tréneri, funkcionári, cvičitelia, rozhodcovia...

„**Najdôležitejšie je mať cieľ. Potom stačí už len smerom k nemu kráčať**“, krédo, ktoré priviedlo športového veterána Ivana Némethyho k úspešnej a neuveriteľne dlhej kariére strelca a trénera a mňa k napísaniu a vydaniu knihy **Športoví veteráni Turca**. V nasledujúcich číslach mesačníka Martinské

noviny tak pred vami, čitateľmi, budú opäť ožívať osudy mnohých nadšencov, bez ktorých by martinský a turčiansky šport nebol dosiahol mnohé úspechy doma aj v zahraničí. Snahou bude, aby sme si ich pripomenuli práve v čase ich dožitých a žiaľ, ich nedožitých jubileí.

V tomto čísle je to dvojica športových veteránov oslavujúcich iba prednedávnym svoje okružle výročie narodenia – volejbalový matador – Miloš Chrtiansky (75 r.) a Dušan Laššák (70 r.).

Martin Ferenčík

Dušan Laššák
foto: archív autora

LAŠŠÁK Dušan, Ing., *18. 1. 1951, Hnúšťa-Likier **atletika** – pretekár, vytrvalec, veterán, **hokej** – funkcionár

Zaslúžil sa o rozvoj atletiky v disciplíne vytrvalostných behov a to nielen

v Martine, regióne Turiec, ale v rámci celého Slovenska. **Ako jediný vytrvalec v histórii turčianskej atletiky sa stal maratónskym víťazom,** keď v roku 1987 vyhral časom 2:32,24 Kysucký maratón. V roku 1989 získal **bronзовú medailu na Majstrovstvách SR v maratóne.** Na medzinárodnom maratóne v družobnom holandskom meste Hoogetveen dvakrát obsadil 2. miesto. Výborné výsledky v tejto bežeckej disciplíne dosiahol aj na **Medzinárodných**

maratónoch v Košiciach, Budapešti, Viedni, maďarskom Szegede i našom už neexistujúcom Turčianskom maratóne slobody. V doterajšej kariére ich má na svojom konte už úctyhodných 56.

Výborné výsledky dosiahol aj **v behoch do vrchu. Dvojnásobný majster SR** úspešne reprezentoval našu krajinu aj v zahraničí. **Na medzinárodných Majstrovstvách Slovinska v Ľubľane (1996) obsadil 2. miesto a na Majstrovstvách sveta veteránov v behu do vrchu v tom istom roku skončil štvrtý.** Počas svojej dlhoročnej bežeckej kariéry úspešne reprezentoval **Atletický klub ZŤS Martin.** V roku 1992 bol **na čele úspešnej športovej výpravy žiakov reprezentujúcej mesto Martin a Slovenskú republiku na prestížnej medzinárodnej olympiáde v talianskom meste Reggio Emilia** (za účasti viac ako 4 000 športovcov z Európy, Ázie a Ameriky).

Bežec – veterán a poberateľ starobného

dôchodku, ponúka svoje skúsenosti funkcionára **v riadiacich štruktúrach martinského hokeja.** Takmer **20 rokov pôsobil ako člen dozornej rady a v súčasnosti (2019) pôsobí vo funkcii predsedu správnej rady MHC Martin.**

Dlhoročný poslanec mestského zastupiteľstva neskôr zastával funkciu hlavného kontrolóra mesta Martin.

V roku 2010 mu bolo mestom Martin udelené **Čestné uznanie za celoživotný prínos pre šport.**

Martin Ferenčík

Na M SR v behu do vrchu 2018 foto: autor

CHRTIANSKY Miloš, *29. 12. 1945

volejbal – hráč, tréner, organizátor, funkcionár

Miloš Chrtiansky
foto: archív autora

Patrí do početnej športovej rodiny, ktorej členovia zavítali do Turca v druhej polovici 20. storočia za vzdelaním a prácou. Je jedným z tých, ktorí natrvalo zakotvili v našej kotline a Martin sa stal ich druhým domovom. Navyše okrem profesie

a rodiny, ktorú si v ňom Miloš Chrtiansky založil, stal sa na dlhé roky aj dôležitou súčasťou jeho bohatého športového diania. A hoci začínal s futbalom, osud rozhodol, že skončil pri volejbale.

Rodák z Gemera svoje detstvo prežil v dedinke Bottovo, ležiacej v Rimavskej kotline. Po ukončení základnej školy ako 15-ročný zamieril do Martina. V roku 1960 nastúpil do SOU strojárskoho, kde sa vyučil za sústružníka. Neskôr absolvoval aj Strednú priemyselnú školu. Už ako učeň učilišťa sa venoval najmä futbalu a bol členom kvalitného mužstva, v ktorom hrávali aj neskoršie opory martinského kádra – bratia Emil a Pavol Trgiňovci. Keď mal 17, utrpel pri zápase úraz s následnou fraktúrou nohy a s futbalom sa nadobro rozlúčil. **Presedlal na volejbal a venoval sa mu neuveriteľných 55 rokov až do ďalšej vážnej zlomeniny nohy v roku 2017!**

Najmä v začiatkoch svojej dlhej a úspeš-

nej športovej kariéry mal Miloš šťastie na renomovaných trénerov. Tým prvým bol pedagóg, všestranný športovec a najmä vynikajúci hádzanár **Ján Jusko.** Po tom, čo jednu sezónu (1963) obliekal dres Tatranábytku o rok neskôr (1964) prestúpil do **Spartaka Martin** (neskôr Strojárne, ZŤS), ktorý v tom čase trénoval **René Lissník.** V ňom Miloš Chrtiansky **strávil celý svoj volejbalový život.** Desať rokov (do roku 1974) v ňom pôsobil ako registrovaný hráč a bol skutočnou oporou družstva hrajúceho **krajský prebor a II. slovenskú národnú ligu.** Počas tohto obdobia odohral v jeho drese **viac ako 440 majstrovských a priateľských zápasov.**

V roku 1974 keď začali vo vtedajšom Československu masové a veľmi populárne **volejbalové súťaže odborárov,** Martin sa na niekoľko rokov stal dejiskom ich veľkolepých finálových bojov. Miloš Chrtiansky a jeho družstvo sa stali ich neodmysliteľnou súčasťou. Od začiatku bol kapitánom veľmi úspešného domáceho družstva a po smrti Ing. Miškusa aj jeho trénerom. V roku 1975 spolu so svojimi spoluhráčmi dosiahli **historický úspech,** keď tento turnaj vyhrali a stali sa **majstrami ČSSR.** Aj v nasledujúcich rokoch patrili na ňom k najúspešnejším kolektívom a viackrát dosiahli pódiové umiestnenie. Okrem týchto úspechov dosiahli aj mnohé ďalšie na početných turnajoch doma, ale aj v zahraničí. Stali sa **viacnásobnými víťazmi** aj silne obsadeného medzinárodného **turnaja v Berlíne.**

V roku 1980 naplno naštartoval svoju dlhú a **úspešnú trénerskú kariéru.** V roku 1989 postúpil s družstvom dorastu (Serek, Sklen-

ka, Malík, ...) do **I. slovenskej národnej ligy,** v ktorej ako nováčik navyše obsadil 4. miesto. Druhýkrát sa mu podarilo postúpiť so svojimi zverencami do I. ligy v roku 1995. Okrem dorastu krátke obdobie trénoval aj mužov Martina v II. slovenskej národnej lige.

Okrem výkonnostného volejbalu Miloš Chrtiansky má veľký podiel aj na rozvoji masového a rekreačného volejbalu v regióne Turca. V roku 1976 **stál pri zrode okresnej volejbalovej súťaže,** ktorá časom získala na popularite a patrila k najmasovejším na celom Slovensku. Navyše, so svojím družstvom ZŤS, získal v nej najviac prvenstiev počas jej existencie.

Ako funkcionár dlhodobo pôsobil **vo výbore volejbalového oddielu ZŤS Martin** a jedno funkčné obdobie aj **v okresnom volejbalovom zväze.**

Rovnako patrila aj k aktívnym a ochotným organizátorom. Zorganizoval viacero turnajov. Tým najznámejším bol **„Memoriál Ing. Miškusa“,** ktorý sa dožil 20 ročníkov (1991 – 2011).

Aktívneho pohybu sa volejbalový veterán nevzdal ani po dovŕšení 60. narodenín a odchodu na dôchodok. Volejbalovú sieť však vymenil za bicykel a stal sa z neho **vášnivý cykloturista.** V jeho sedle najazdí ročne viac ako 6 500 km po Slovensku, ale aj v zahraničí (Taliansko, Rumunsko).

Za svoju dlhoročnú činnosť bol v roku 2006 spolu s ďalšími piatimi volejbalistami vyhlásený za najlepšieho volejbalistu polstoročia okresu Martin.

Martin Ferenčík

Turvod zvýšil cenu vodného. Musí investovať do obnovy a opráv

Od 8. februára zaplatia obyvatelia Turca za vodné o päť centov za meter kubický viac.

Predstavuje to 19 centov na mesiac pre jednu osobu.

– **Generálneho riaditeľa Turčianskej vodárenskej spoločnosti, Rastislava Zábronského sme sa opýtali, ako a prečo došlo k zmene ceny vodného?**

„Na úvod musím povedať, že nás vôbec neteší, že sme nútení zvýšiť cenu vodného. Vodárenská spoločnosť musela pristúpiť k tomuto kroku, pretože aktuálna cena neodrážala objektivne náklady spoločnosti a nezohľadňovala potrebu zabezpečenia financovania plánovaných opráv, údržby a investícií. Dôvodom zvýšenia ceny vodného je rast prevádzkových nákladov ovplyvnený rastom cien materiálov, energií, vyšších nákladov spojených s pravidelným rastom minimálnej mzdy vyplývajúcej z legislatívy a s tým súvisiacich príplatkov za prácu nadčas, sviatky a pod., daní, poplatkov a ostatných služieb, ktorá dlhodobo neodrážala rast cien v ekonomike Slovenska. K zmene ceny došlo na základe schváleného rozhodnutia Úradu pre reguláciu sieťových odvetví, ktorý pri posudzovaní cenových návrhov veľmi dôsledne hodnotí opodstatnenosť a oprávnenosť nákladov.“

Súčasná cena vodného už dlhšiu dobu nezodpovedala realite. Dlhodobá stagnácia cien by znamenala ďalšie zhoršovanie stavu vodovodnej a kanalizačnej siete, ktorá si vyžaduje pravidelnú údržbu a opravy.“

– **Aký vplyv bude mať zvýšenie ceny na priemernú rodinu?**

„Uvedené zvýšenie ceny pri priemernej spotrebe vody na osobu za rok predstavuje nárast nákladov **pre jednu osobu 2,31 eur za rok s DPH t. j. 19 centov na mesiac** a pre priemernú trojčlennú rodinu 6,93 eur za rok s DPH. Pri zvyšovaní ceny sa prihliada na sociálne, environmentálne a ekonomické dôsledky úhrady za vodohospodárske služby.“

– **Čo vedie vodárenské spoločnosti k zmene cien?**

„Trebá si v prvom rade uvedomiť, že **70 – 80 % nákladov vodárenských spoločností je fixných, teda nemenných. To znamená, že spoločnosť ich musí zaplatiť bez ohľadu na to či jej klesajú tržby alebo sa mení podiel spotreby a odberateľov.**

To je jav všetkých energetických spoločností, ako sú plynárne, elektrárne, teplárne a vodárne. Spôsobuje to vysoká investičná povinnosť udržiavať kapacity technické, personálne, materiálové a pod. Prevádzkovanie vodovodnej a kanalizačnej siete je pre cenu vodného a stočného podstatným atribútom, za ktorým vidíme náklady na opravu, údržbu siete, prevádzku objektov, náklady na pracovníkov, techniku, strojné zariadenie, odstraňovanie porúch, vytýčenie sietí, ochranu objektov a množstvo nákladov, ktoré súvisia s ich prevádzkou. Za prevádzkovaním sietí vidíme aj náklady spojené s výmenou vodomero, odpočty vodomero, odber a kontrolu vzoriek, prevádzkovanie technickej dokumentácie, fakturáciu, odstraňovanie porúch a mnoho ďalších špecifických činností.“

– **Výšku ceny vodného schvaľujú akcionári spoločnosti. Aký je ich postoj?**

„Akcionármi Turčianskej vodárenskej spoločnosti sú výlučne mestá a obce, v hlavnom percentuálnom zastúpení z okresov Martin a Turčianske Teplice. Akcionári sú pravidelne informovaní o dianí vo vodárenskej spoločnosti, navyše prostredníctvom svojich zástupcov vo všetkých orgánoch spoločnosti bezprostredne kontrolujú jej činnosť a riadenie. Akcionári sa uzniesli, že nepožadujú od spoločnosti vytvárať zisk, ktorý by si vo forme dividend rozdelili, ale požadujú, aby bol pretransformovaný do investícií a opráv, čo sa v konečnom prípade odzrkadlí v rozvoji regiónu a životnej úrovni obyvateľov Turca.“

V rámci svojich akcionárskych práv a platnej legislatívy je cenový návrh podaný na ÚRSO potrebné schváliť na valnom zhromaždení. Akcionári túto tému vnímajú extrémne citlivo, sociálny aspekt dopadu zmeny cien na obyvateľstvo a firmy sa ich bezprostredne dotýka, a preto vytvárajú tlak na orgány spoločnosti, aby spoločnosť minimalizovala prevádzkové náklady a zvyšovala výnosy bez navýšenia ceny regulovaných komodít.“

– **Doteraz mal TURVOD veľmi nízke ceny vody v porovnaní s ostatnými vodárenskými spoločnosťami. Udrží si túto pozíciu?**

„Tento trend sa darí dlhodobo udržiavať. V rebríčku vodárenských spoločností na Slovensku má TURVOD takmer stále najnižšie, iba v niektorých rokoch druhé najnižšie ceny vody! No skutočnosť dlhodobej stagnácie ceny a tiež výpadku tržieb bola limitujúcou pre pristúpenie k podaniu žiadosti zmeny ceny pre rok 2021 za výrobu a dodávku pitnej vody na ÚRSO. Rok 2020 bude znamenať pre spoločnosť stratu v hospodárení, z dôvodu výrazného výpadku tržieb, vplyvom zníženia spotreby, ostatných tržieb a vyšších nákladov súvisiacich s koronakrízou. Navyše, v danom roku bola spoločnosť nútená znížiť plán opráv o 200-tisíc eur. No s podobnými problémami zápasia všetky vodárenské spoločnosti, takže som presvedčený, že aj naďalej budeme dodávať pitnú vodu našim odberateľom za najnižšie možné ceny.“

– **Čo má pri zmene ceny urobiť odberateľ vody?**

„Aktuálna situácia so šíriacim sa ochorením COVID-19 nás prinútila realizovať odpočet vodomero väčšinou formou samoodpočtu bez priameho kontaktu s odberateľom. Záleží nám na ochrane zdravia odberateľov, ako aj našich zamestnancov. Z uvedeného dôvodu odporúča spoločnosť všetkým zákazníkom, ktorým nebude možné vykonať odpočet stavu vodomera, nahlásiť aktuálny stav vodomera najneskôr do 5. 3. 2021.“

Nahlásiť stav vodomera k zmene ceny vodného samoodpočtom je možné:

– **e-mail: podatelna@turvod.sk, info@turvod.sk**

– **Odberatelia, ktorí nemajú prístup k internetu, môžu stav vodomera nahlásiť v čase zákazníckych hodín na tel. číslo: 043/421 01 11, 172, 173, 113.**

Zároveň vás informujeme, že v prípade nenahlásenia stavu vodomera do 5. 3. 2021, vám bude stav vášho vodomera určený na základe dlhodobej priemernej spotreby. K nahlásenému stavu vodomera nebude vystavená vyúčtovacia faktúra, daný stav bude zohľadnený v najbližšom vyúčtovacom období.“

faj.

Spojená škola Martin

Československej armády 24 • 036 01 MARTIN

Centrum odborného vzdelávania a prípravy pre strojárstvo a ostatnú kovospracúvaciú výrobu v ŽSK
Centrum odborného vzdelávania v cudzom jazyku v ŽSK

Prečo si vybrať našu školu?

Spojená škola v Martine sa etablovala medzi najúspešnejšie a najžiadanejšie stredné odborné školy na Slovensku. Za svoju 70-ročnú existenciu vychovala vyše 34-tisíc absolventov, ktorí sa ako odborníci v strojárskom, automobilovom a elektrotechnickom priemysle uplatnili na trhu práce. Škola každý rok ponúka pre vychádzajúcich deviatakov z Turca a širokého okolia mnoho študijných a učebných odborov v systéme duálneho i štátneho vzdelávania.

Čo by ste mali ešte vedieť?

Zákonný zástupca podá prihlášku na základnú školu do 10. apríla 2021 • Vyberie si spoločnosť a vyplní žiadosť o duálne vzdelávanie
• Vo firme sa informuje o prijímacom konaní do spoločnosti • Na základe podanej prihlášky získa pozvánku na prijímacie pohovory od našej školy • Prijímacie konanie sa uskutoční 3. a 10. mája (I. a II. termín).

Ponuka študijných odborov v systéme duálneho vzdelávania v školskom roku 2021/2022

6341 M škola podnikania *	4 roky / maturita
2411 K mechanik nastavovač	4 roky / maturita + výučný list
2426 K programátor obrábacích a zváracích strojov	4 roky / maturita + výučný list
3693 K technik energetických zariadení budov	4 roky / maturita + výučný list
2679 K mechanik mechatronik	4 roky / maturita + výučný list
2697 K mechanik elektrotechnik	4 roky / maturita + výučný list
4215 K rybárstvo – duálne vzdelávanie **	

* po štyroch rokoch otvárame študijný odbor ekonomického a obchodného zamerania určený predovšetkým pre dievčatá s možnosťou uplatnenia v niektorej zo spoločností pôsobiacej v duálnom systéme vzdelávania

** po štvorročnej prestávke otvárame odbor zameraný na chov rýb a vedenie rybného hospodárstva

Ponuka učebných odborov v systéme duálneho vzdelávania v školskom roku 2021/2022

2433 H obrábач kovov	3 roky / výučný list
2487 H 01 autoopravár mechanik	3 roky / výučný list
2683 H 11 elektromechanik – silnoprúdová technika	3 roky / výučný list

Systém duálneho vzdelávania sa vyznačuje úzkym prepojením všeobecného a odborného teoretického vzdelávania s praktickou prípravou žiakov u konkrétneho zamestnávateľa. Naša škola má podpísané zmluvy s nasledovnými firmami:

Volkswagen Slovakia: Ivan Buocik – 043/434 52 01 • ivan.buocik@volkswagen.sk
KraussMaffei: Lucia Balgová – 0918 971 125 • lucia.balgova@kraussmaffei.com
ŽOS Vrútky: 043/420 51 83 • personalne@zos-vrutky.sk
KIA Motors: Martin Hollý – 041/515 17 17 • vzdelavanie@kia.sk
PMR: Ing. Milan Malák – 0903 793 703 • malak@pmr.sk
INTECO: Lukáš Staš – 0948 179 537 • info@inteco.biz
PROTEAM: Ing. Lenka Burgerová – 0903 188 543 • proteam@proteamsro.sk
GGB Slovakia: Alica Kyselová – 043/101 01 45 • alica.kyselova@ggbearings.com
ZWL Slovakia: Ing. Diana Matulová – 043/401 16 19 • d.matulova@zwl.sk
CIE MAR SK: Ivana Turanová – 043/426 04 13 • ivana.turanova@marsk.sk
TTS Martin: Ing. Ondrej Korec – 0918 660 934 • ondrej.korec@tts-martin.sk
Attack Vrútky: Ivan Janák – 043/400 31 02, 0905 619 047 • janak@atack.sk

Bližšie informácie v škole: 043/400 11 38, 043/400 11 50, 043/400 11 15 • ssmt@vuczilina.sk

R210301